

KAIVAUSKERTOMUS

YLI-II 43 KUUSENLANKANGAS

OULUN YLIOPISTO, YLEINEN ARKEOLOGIA
PENTTI KOIVUNEN / TIMO YLIMAUNU 1997

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTOTIEDOT	1
JOHDANTO	2
1. KAIVAUSTEKNIikka JA DOKUMENTAATIO	3
2.TUTKIMUSALUEET	5
2.1. Kodanpohja 23	5
2.2. Kaivausalue Ville	8
2.3. Vuoden 1996 tutkimusalue, Nuolenkärkialue, ja koeoja	9
2.4. Kodanpohja 5	11
3. KIERIKKISUON ETELÄHARJU	13
4. LÖYDÖISTÄ JA TULKINNASTA	14
KAIVAUSKARTAT	15

ARKISTOTIEDOT

YLI-II 43 Kuuselankangas

Kohde: Kuuselankangas

Määrittely: Kivikautinen asuinpaikka

Kunta: Yli-Ii

Alue: Kierikki

Kylä: Karjalankylä

Peruskartta: 3512 10 PAHKAKOSKI

Koordinaatit:
(alueen keskikohta) x=7252 08
y=3450 60
z=60

Tila: Myyntimiesten virkistysalue

RNo: 20:13

Aiemmat tutkimukset: v.1993,1994,1995,1996.

Löydöt: Oulun yliopiston arkeologian
laboratorio, v.1997: KM 30770:1-1911

Mv-negatiivit: 9-27-1-36 - 9-29-4-7

Diat: 21502 - 21689

Kaivauskartat: 33 kpl

~~Liitteenä: KM 30770 Esineluettelo~~

JOHDANTO

Kuuselankankaan asuinpaikan tutkimukset jatkuivat loppukeväästä ja alkukesästä, 19. 5. - 13. 6. 1997, Oulun yliopiston yleisen arkeologian opetuskaivauksina. Kaivaukset ovat jatkoa vuonna 1993 aloitetuille tutkimuksille, joita ovat suorittaneet Oulun yliopiston yleinen arkeologia, kansainvälisille opiskelijoille suunnattu Northern Cultures and Societies Fieldschool sekä Museoviraston arkeologian osasto vuosina 1993 - 1996.

Vuoden 1997 kenttätöiden aikainen ajankohta aiheutti omat ongelmansa, etenkin toukokuun aikana, jolloin maaperä oli vielä paikka paikoin roudassa. Lisäksi yhtenä päivänä ei lumisateen takia kaivausalueella voitu työskennellä lainkaan.

Vuoden 1997 tutkimuskohteena olivat kodanpohja 23, joka sijaitsee asuinpaikka-alueen itäosassa. Kodanpohjan läpi on suunnitelmissa vetää vesijohto, jonka kaivaminen tulee tuhoamaan painanteen. Kodanpohjan eteläpuolelle avattiin 2 x 3 metrin laajuinen koekaivausalue, jonka opiskelijat nimesivät Villeksi. Edellisten lisäksi jatkettiin vuonna 1996 kesken jääneen Nuolenkärkialueen tutkimista, joka sijaitsee kodanpohja 2:n koillispuolella. Tästä alueesta vedettiin koeoja asumuspainanne 2:n pohjoispuolitse länteen. Kansainvälinen leiri Northern Cultures and Societies Fieldschool aloitti koeojan kaivamisen kodanpohja 5:n halki (katso kartta 1). Näiden alueiden lisäksi kaivausten alussa tutustuttiin Kuuselankankaan itäpuolella Kierikkisuossa sijaitsevaan hiekkaharjanteeseen, missä havaittiin viisi mahdollista kodanpohjaan. Painanne 4:ään tehtiin 2 x 2 metrin suuruinen koeruutu (katso kartta 2).

Opetuskaivauksille osallistui 20 yleisen arkeologian pää- ja sivuaineopiskelijaa, jotka olivat Katri Arminen, Miska Eilola, Johanna Hall, Vesa-Pekka Herva, Mikko Hietala, Kristiina Hulkko, Marika Hyttinen, Kristiina Kauppinen, Anne Koskamo, Maria Kuningas, Ritva Kylli, Annastiina Lilja, Heli Maijanen, Teija Oikarinen, Minna Orjala, Riikka Pyykkö, Johanna Raivio, Anu Rajala, Kaisa Vanhatalo ja Karoliina Visuri. Opiskelijat osallistuivat dokumentaation ja kaivauksilla työskentelyn opettelemiseen kahdessa ryhmässä kahden viikon ajan. Lisäksi jälkitöiden

tekemiseen osallistuivat K. Arminen, M. Eilola, V.-P. Herva, M. Hietala, K. Hulkko, M. Hyttinen, M. Kuningas, H. Maijanen, T. Oikarinen ja A. Rajala. Kaivaustyövoimana toimi yhdeksän työllisyysvaroin palkattua yli-iiläistä, jotka olivat Arto Barkman, Jaakko Jaara, Eeva Jussila, Tuulikki Keskitalo, Erkki Kokko, Jouko Manninen, Ylermi Rajakangas, Irma Räihä ja Iida Siurua. Kaivausten vastuullisena johtajana toimi edellisvuosien tapaan arkeologian lehtori Pentti Koivunen ja kenttäjohtajana Timo Ylimaunu.

1. KAIVAUSTEKNIikka JA DOKUMENTAATIO

Kaivauksilla käytettiin jo aikaisempina vuosina käytössä olleita kaivaustekniikoita. Asumuspainanne 23 kaivettiin vaakasuorissa, horisontaalisissa tasoissa alaspäin. Kerrosten paksuus oli pääsääntöisesti kymmenen senttiä. Kaivaminen aloitettiin korkeimmalta kohdalta siten, että ensimmäinen kerros käsitti korkeudet 60,51-60,40. Seuraavassa kaivauskerrokset ovat järjestyksessä ylhäältä alaspäin:

1. kerros	60,51-60,40
2. kerros	60,40-60,30
3. kerros	60,30-60,20
4. kerros	60,20-60,10
5. kerros	60,10-60,00
6. kerros	60,00-59,90
7. kerros	59,90-59,80
8. kerros	59,80-59,75
9. kerros	59,75-59,70
10. kerros	59,70-59,60
11. kerros	59,60-59,55
12. kerros	59,55-59,50
13. kerros	59,50-59,40
14. kerros	59,40-59,30

Vuoden 1996 tutkimusalueen, nuolenkärkialue, kaivausta jatkettiin myös horisontaalisissa kerroksissa. Seuraavassa luettelossa ovat kerrokset ja niiden korkeudet:

0. kerros	60,80-60,70
1. kerros	60,70-60,60
2. kerros	60,60-60,50
3. kerros	60,50-60,40
4. kerros	60,40-60,30
5. kerros	60,30-60,20
6. kerros	60,20-60,10
7. kerros	60,10-60,00
8. kerros	60,00-59,90
9. kerros	59,90-59,80
10. kerros	59,80-59,70

Koeojassa, kaivausalue Villessä ja kansainvälisen opiskelijaleirin kaivauskohteessa, kodanpohja 5:ssä, kaivettiin perinteisellä tasokaivausmenetelmällä. Näissä mentiin alaspäin maanpinnan muotojen mukaan 10 sentin kerroksissa.

Kivilaji-, kvartsi-, kvartsiitti-, pii-, meripihka-, ja keramiikkalöydöt otettiin paikaltaan talteen, paitsi seuralöydöt yhden neliömetrin kaivausruuduissa. Palaneet luut otettiin talteen myös yhden neliömetrin ruuduittain.

Kaivausalueet dokumentoitiin valokuvaamalla sekä diafilmeillä että mustavalkoisella filmillä. Kerroksista piirrettiin kaivauskartat, joissa käytettiin mittakaavaa 1:50. Eräistä poikkileikkauksista piirrettiin lisäksi profiilikartat.

2. TUTKIMUSALUEET

Seuraavassa on kertomus havainnoista ja huomioista kaikista neljästä kaivausalueesta.

2.1. Kodanpohja 23

Kaivausalue käsitti pääasiassa painanteen länsi- ja eteläosan. Pohjoisessa kaivausalue rajautui vuoden 1994 kaivausalueeseen. Tutkimusalue oli kooltaan 4 x 8 m, ja sen länsireunasta kaivettiin neljä metriä pitkä ja yksi metriä leveä koeoja länsiosan vallin poikki. Kaivausalueen kulmakoordinaatit olivat 22/24, 22/28, 25/24, 25/20, 26/20, 26/24, 30/24 ja 30/28.

Kaivausalue vaaitiin ennen kaivausta ja painanteesta piirrettiin x- ja y-akselin suuntaiset profiilit (kartta 3). Ylemmstä profiilista erottuu painanteen länsiosan reunavalli. Vallien korkeimmat vaihtelivat n. 60,28-60,51 m mpy. Painanteen matalimmat kohdat olivat n. 59,73-59,83 m mpy. Matalin kohta sijaitsi ruuduissa 23-26/26-28. Pohjois-eteläsuuntaisesta piirroksesta erottuu eteläosan vallissa noin yhden metrin levyinen tasanne, joka paljastui kaivinkoneen telaketjun aiheuttamaksi jäljeksi.

Ensimmäisessä kerroksessa poistettiin huuhtoutunutta hiekkaa kaivausalueen korkeimmista kohdista, alueen kaakkoisnurkasta ja vallin halkaisevasta ojasta (kartta 4). Niistä paljastui esiin rikastumiskerros. Kaakkoisnurkassa huuhtoutumiskerroksen alla oli hiilen sekaista hiekkaa, mahdollisesti metsäpalojen jäljiltä syntynyttä hiiltä.

Toisessa kerroksessa kaivausalueet laajenivat hieman ja huuhtoutumiskerros poistettiin myös tutkimusalueen luoteisnurkasta (kartta 5). Sekä luoteis- että kaakkoisnurkkien rikastumiskerroksessa oli palaneita kiviä. Tässä kerroksessa poistettiin telaketjun jäljen päällä ollut sekoittunut hiekan ja humuksen sekainen maa.

Kolmannessa kerroksessa kaivettu alue käsitti miltei kokonaisuudessaan vallin eteläosan (kartta 6). Luoteisnurkan

rikastumiskerroksessa oli muutamia halkaisijaltaan noin 20 senttisiä kiviä. Läntisen vallin halkaisevassa koeojassa oli myös muutamia palaneita kiviä ruuduissa 25-26/21-23.

Neljännessä kerroksessa kaivettu alue käsitti kokonaisuudessaan tutkimusalueen eteläosan, koeojan ja luoteisnurkan (kartta 7). Kaivausalueen kaakkoiskulmassa, eteläreunassa ja koeojan eteläreunassa paljastui hieman tummaa likamaata. Kaivamaton alue, matalampi kuin 60,10, muodosti neljännessä tasossa neliskulmaisen pohjois-eteläsuuntaisen painauman.

Viidennessä kerroksessa paljastui ruuduista 26-27/26-27 vaaleaa likamaata (kartta 8). Kaivamatoman alueen, matalampi kuin 60,00, länsireunaa kiersi tumma likamaa. Ruudussa 26/24 oli palaneita kiviä. Likamaa alueet olivat osittain hiilen sekaisia.

Kuudennessa kerroksessa likamaa reunusti kaivamatonta aluetta. Ruudussa 26/27 likamaa oli voimakkaasti hiilensekaista.

Seitsemännessä kerroksessa likamaa-alue reunusti kuin edellisissäkin kerroksissa neliskulmaisena painanteen syvimpiä kohtia (kartta 9). Palaneita kiviä oli pääasiassa ruuduissa 22-24/25-26. Tasoissa 5-7 huuhtoutuneen hiekan alue pysyi miltei saman kokoisena kolmen kaivauskerroksen eli noin 30 sentin syvyisenä.

Kahdeksannessa kerroksessa painanteen matalimpien kohtien huuhtoutuneen hiekan alue kutistui kohti koillisnurkkaa (kartta 10). Sitä reunustava likamaa-alue sen sijaan pysyi neliskulmaisena ja miltei samankokoisena kuin edellisissä kerroksissa. Likamaa-alueella ja sitä ympäröivässä rikastumiskerroksessa oli lisää palaneita kiviä. Painanteen keskiosassa huuhtoutumiskerroksessa oli muutamia hiili- ja nokiläikkiä. Ruudussa 27/27 hiililaikuissa oli jonkin verran koivun tuolta.

Yhdeksännessä tasossa likamaa-alue pysyi muodoltaan lähinnä neliskulmaisena (kartta 11). Huuhtoutuneen hiekan alue pieneni huomattavasti tässä kerroksessa. Ruudussa 25/27 oli huuhtoutumiskerroksessa viherliuskeesta valmistettu tuura. Hiililaikkuja esiintyi pääasiassa kaivausalueen eteläosan ruuduissa 26-27/24-28. Hiililaikuissa oli jonkin verran koivun tuohen jäänteitä. Läntisen vallin halkaiseva koeoja kaivettiin pohjaan tässä kerroksessa.

Kymmenennessä kerroksessa oli enää muutama huuhtoutumiskerroksen alue jäljellä. Laajin oli ruudussa 25/26, peittäen miltei koko ruudun. Ruuduista 22-27/25-27 paljastui palaneiden kivien peittämä alue, joka on läntiseltä reunaltaan saman suuntainen kuin likamaa-alue.

Kerroksessa 11 kaivausaluetta pienennettiin niin, että luoteiskulman ruutu 22/24, läntisen vallin halkaisema koejoja ja lounaisruudut 29/24-25 jätettiin tasoon kymmenen (kartta 12). Likamaa-alueen laajuudessa ei tapahtunut kovin merkittävää pienenemistä. Huuhtoutunut kerros hävisi sen sijaan kokonaan tässä kerroksessa. Ruuduista 22-23/24-25 paljastui puhdas sorakerros, samoin kuin kahdesta kohtaa likamaa-alueelta. Palaneita kiviä on tasaisena kerroksena ruuduissa 23-24/25-27. Ruuduissa 23-24/27 oli punaiseksi palaneen hiekan alue. Ruudussa 27/27 oli pieni punamultaläikkä. Hiiltä esiintyi paikoitellen kökköinä likamaa-alueen eteläisellä ja itäisellä reunalla niin kuin sen ulkopuolella rikastuneessa hiekassakin. Kartassa 13 on yhdistetty kerrokset 10 ja 11. Palaneet kivet keskittyivät selvästi likamaa alueen itäreunaan. Näyttääkin ilmeiseltä, että kodanpohjan sisällä ollut liesikiveys on hajoitettu asumuksen itäseinän viereen. Ruudussa 23/26 oli palaneiden kivien seassa halkaisijaltaan noin 25 x 40 cm palanut laattakivi, jonka ympärillä oli savikaulus. Havainto voi liittyä mahdolliseen jonkinlaiseen alustaan tai liesikiveen, mutta voihan kyseessä tietysti olla luonnon tekemä muodostelma. Kuitenkin tätä viimeistä vaihtoehtoa vastaan puhuu se, että savea ei muualla palaneiden kivien seassa havaittu.

Kerroksessa 12 kaivausaluetta pienennettiin edellisestään niin, että eteläisestä päädyistä jätettiin ruudut 28-29/24-27 aikaisempiin tasoihin (kartta 14). Tässä kerroksessa likamaa-alue pieneni erillisiksi laikuiksi. Tässä kerroksessa tuli myös esille laajoja ja kovia ruostehiekka-alueita, anturamaata. Näitä oli ollut jo aikaisemmissakin kerroksissa, mutta vain paikoitellen ja alueet olivat pieniä. Palaneen hiekan alue pysyi saman kokoisena kuin aikaisemmassa kerroksessa. Tässä kerroksessa oli enää vain muutamia palaneita kiviä.

Kerroksessa 13 likamaa-alue pieneni edellisestään, samoin kävi punaiseksi palaneen hiekan alueelle (kartta 15). Anturamaa-alueet laajenivat huomattavasti. Myös puhtaat sora-alueet

laajenivat. Kaivauksen aikana puhtaat hiekka- ja sorakerrokset vaihtuivat muutaman sentin paksuisina kerroksina.

Kerroksessa 14 kaivausalueita pienennettiin jälleen niin, että tässä kerroksessa kaivettiin enää 3 x 5 metrin laajuinen alue, ruudut 23-26/25-27 (kartta 16). Tässä kerroksessa likamaa-alue pieneni enää käsittämään nurkan tutkimusalueen koillisnurkassa. Punaiseksi palaneen hiekan alue katosi kokonaan. Ruudussa 26/24 oli halkaisijaltaan noin 0,3 metrin laajuinen sekoittuneen hiekan alue. Alue kaivettiin ja sen tulkittiin olevan 0,3 metriä syvän kuopan jäännös, jossa ei ollut löytöjä. Muualta kaivausalueelta paljastui pelkästään jo aikaisemmassa kaivauskerroksessa esiintyneitä puhtaita hiekka- ja sorakerroksia.

Kodanpohjan 23 kaivaminen lopetettiin tasoon 14, koska löytöjä ei enää tehty edellisestä kerroksesta. Kodanpohjan sisätilassa olleiden palaneiden kivien tilavuus mitattiin kaivausämpärillä. Palaneita kiviä oli yhteensä 132 litraa.

Kodanpohjassa olleesta liedestä löydetyistä hiilistä Oulun yliopiston arkeologian laboratorion konservattori Jari Heinonen analysoi 40:stä hiilen palasesta puulajit. Hänen mukaansa 34 hiiltä oli tunnistettavissa männyksi, kaksi havupuuksi, kaksi koivuksi ja kaksi lehtipuuksi.

2.2. Kaivausalue Ville

Tutkimusalue sijaitsi kodanpohja 23:n eteläpuolella. Koealue päätettiin aukaista, jotta saataisiin selville olisiko syytä kaivaa laajempaa aluetta kodanpohjan eteläpuolelta vesijohtokaivannon kohdalta. Alue sijaitsi puiden varjostamalla alueella, minkä vuoksi se oli roudassa ja sen kaivaminen oli aluksi erittäin hidasta. Aluetta ei piirretty humuskerroksen poiston jälkeen. Ensimmäinen piirretty taso oli kymmenen senttiä humuskerroksen alapuolella (kartta 17).

Ensimmäisessä kerroksessa paljastui osittain huuhtoutumiskerroksen alta tumman likamaan värjäämää hiekkaa. Lisäksi luoteisissa ruuduissa 35/23-24 oli hiililaikkuja, jotka olivat peräisin puiden juurista. Kaivausalueen keskellä oli muutama palanut kivi.

Toisessa, kolmannessa, neljännessä ja viidennessä kerroksessa likamaa ei enää juurikaan esiintynyt. Kahdessa viimeisimmässä,

neljännessä ja viidennessä, kerroksessa alueella oli muutama hiililaikku ja mahdollinen likamaaläiskä.

Kaivausalueen pohjoisreunasta piirrettiin poikkileikkaus (kartta 18). Piirroksesta käy selville alueen maaperän kerroksellisuus. Alimmat kerrokset koostuvat lähinnä sorasta tai karkeasta sorasta. Lisäksi noin 58,00 m mpy. korkeudella hiekka- ja sorakerrosten alla tuli vastaan karkea moreenikiveys.

2.3. Vuoden 1996 tutkimusalue, Nuolenkärkialue, ja koeoja

Vuonna 1996 aloitetun nuolenkärkialueen kaivamista jatkettiin kymmenen sentin kerroksissa. Alueen koordinaatit olivat 6-8/46-48 ja 6-10/48-50.

Neljännessä kerroksessa kaivettiin rikastumiskerrosta, jossa oli muutamia hiililaikkuja (kartta 19). Samoin alueella oli vajaat kymmenen nyrkin kokoista kiveä.

Viidennessä kerroksessa ei saatu löytöjä. Kaivauskerros oli puhdasta hiekkaa, joten alueen kaivaminen lopetettiin tähän.

Vuoden 1996 kaivausalueeseen liittyi palaneista kivistä koostuva tasainen alue. Tämän alueen kaivaminen oli jätetty kesken, kun ruuduista 6-7/43-44 oli paljastunut palaneita kiviä. Aluetta laajennettiin käsittämään ruudut 5/42-44, 6/41-42 ja 7/41-42. Edellisten laajennusten lisäksi aukaistiin lähinnä itä-länsisuuntainen metrin levyinen koeoja. Sen koordinaatit olivat 6/24-41, koeoja liittyi siis "palaneiden kivien" -alueen länsireunaan. Ojassa oli painauma ruutujen 6/33-34 kohdalla.

Humuskerroksen poiston jälkeen koeojan länsipäässä oli paksumpi huuhtoutumiskerros, sillä vain muutamissa kohdissa rikastumiskerros paljastui huuhtoutumiskerroksen alta (kartta 20). Painanteen kohdalla 6/34-36 oli tumma hiilen sekaisesta huuhtoutumiskerroksesta muodostuva puolikkaan renkaan muotoinen alue, joka rajautui ruutuihin 6/34-35. Palaneita kiviä esiintyi painanteen itäpuolella ruudussa 6/37 ja koeojan itäpäässä, missä oli jo aikaisemmin mainittu palaneiden kivien muodostama taso. Kiveys rajautui ruutuihin 5/42-44, 6-7/42. Kiveyksen länsipuolisissa ruuduissa 6/41 ja 7/42 oli likamaa-alue.

Toisessa kerroksessa koeojan itäpäässä ei havaittu likamaata, vaan ainoastaan rikastunutta hiekkaa (kartta 21). Hiilensekainen huuhtoutumiskerros loppui painanteen kohdalla, sen paikalla oli vain muutama hiililaikku. Koeojassa oli palaneita kiviä samassa ruudussa, 6/37, kuin ensimmäisessä kerroksessa. Vaalea likamaalaikku oli ruudussa 6/41. Tämän laikun pohjoispuolelta ja itäpuolelta alkoi palaneiden kivien taso. Muualla koeojan itäpäässä ja palaneiden kivien alueella maa oli rikastunutta hiekkaa.

Kolmannessa kerroksessa koeojassa oli enää muutama huuhtoutunut laikku, jotka olivat luultavimminkin mäntyjen paalujuurien aiheuttamia huuhtoutumisjälkiä (kartta 22). Painauman kohdalla 6/31-34 oli likamaalaikku. Vaalea likamaalaikku pieneni ruudussa 6/41. Muualta kaivausalueen itäpäästä poistettiin palaneet kivet. Niiden alla oli muutama punaiseksi palaneen hiekan laikku. Palaneiden kivien alla oli muutama hiililaikku ruudussa 6-7/42.

Kerroksessa neljä oli koeojassa painauman kohdalla 6/31-34 selvä likamaa-alue (kartta 23). Samoissa ruuduissa oli myös nyrkin kokoisten kivien keskittymä. Ruudussa 6/35 oli myös likamaalaikku. Palaneiden kivien alueella vaalealikamaalaikku pysyi kutakuinkin samankokoisena. Samoin tällä alueella oli muutamia tummia likamaalaikkuja ja muutama hiili.

Viidennen kerroksen ainoa likamaa-alue oli painauman kohdalla ruuduissa 6/32-33 (kartta 24).

Kuudennessa kerroksessa likamaalaikku katosi koeojasta (kartta 25). Painauman kohdalla 6/32-33 oli keskittymä kiviä. Muualla kaivausalueella oli muutamia likamaaksi tulkittuja laikkuja.

Seitsemännessä kerroksessa kaivausaluetta pienennettiin niin, että ojan länsipää 6/24-31 jätettiin kerrokseen tasoon kuusi (kartta 26). Painauman kohdalla oli muutama kivi. Muualla kaivausalueella paljastui puhtaita sorakeroksia.

Kerroksessa kahdeksan pienennettiin kaivausaluetta jälleen niin, että palaneiden kivien alue 5-7/41-45 jätettiin tasoon seitsemän (kartta 27). Painauman alueella kivien keskittymä pysyi saman kokoisena ruuduissa 6/32-33.

Koeojan painaumaa syvennettiin lapiolla, kunnes saavutettiin moreenikivikerros. Tästä kohdasta, 7/31,5-35,5, piirrettiin poikkileikkaus eteläisestä seinämästä (kartta 28). Painauma oli

loiva reunainen. Sen reunat kohosivat noin 60,80 m mpy:lle. Matalin kohta oli 60,60 m mpy. Huuhtoutumiskerroksen alapuolella oli 0,20-0,40 senttiä paksu likamaakerros. Tämän alapuolella olivat rikastumiskerros ja puhdas pohjamaa. Poikkileikkauksesta selvisi kaivetun kuopan reunat. Kuoppa on ollut halkaisijaltaan noin 2,2 metriä laaja. Se on ollut loivareunainen itäosasta ja jyrkempi reunainen länsipuolelta. Kuoppa on ollut noin 0,7 metriä syvä.

Kaivausalueen itäpäässä olleessa 5-6/41-44 palaneiden kivien alueen kivien tilavuus mitattiin myös kaivausämpäreillä. Palaneiden kivien tilavuus oli yhteensä 156 litraa. Kartassa 29 on yhdistetty palaneiden kivien alueen kerrokset 1-4.

2.4. Kodanpohja 5

Northern Cultures and Societies Fieldschool, 19.5.-30.5.1997

Kurssi sisälsi luentoja Suomen arkeologiasta, ekskursioita ja kaivausharjoittelua. Vetäjänä oli FM Sanna Eskola ja tutkimusapulaisena HuK Hanna Taskinen.

Kaivausalueen koordinaatit olivat -1/50-52; -1--3/52-60. Koeoja oli suunnattu kodanpohja 5:n ja sen vieressä olevan painanteen läpi lounaasta luoteeseen olemassaolevan koordinaatiston mukaan. Kodanpohja oli osittain tuhoutunut vanhemman Yli-Ii Pudasjärvi -tien teon yhteydessä. Tie kulkee lähes kodanpohjan päältä.

Kaivausalueen kiintopisteenä käytettiin Yli-Ii Pudasjärvi -tien reunalla olevaa virallista korkeuskiintopistettä; samaa kuin Oulun yliopiston historian laitoksen kaivauksilla (60,78 m mpy). Kartoissa on käytetty absoluuttisia korkeuksia. Pinnan korkeudet vaihtelivat välillä 60.48-61.07 m mpy.

Kurssin puitteissa pystyttiin kaivamaan vain tasoon 1,5 asti. Routa hidasti töitä niin, että FM Timo Ylimaunun johtama Oulun yliopiston ryhmä kaivoi koeojan kerrokseen kolme saakka. Tämän jälkeen kaivausalue peitettiin muovilla odottamaan seuraavan vuoden kansainvälistä kurssia.

Turpeenpoiston jälkeen koe-oja kaivettiin 1. tasoon (kartta 30). Ruudut -1/50-51 olivat pienen painanteen kohdalla. Ruutujen alueelta löytyi vain yksi kvartsi-iskos. Ruutujen kohdalla ei voitu havaita normaalia kangasmaannostumaa. Ruutujen -2/52 ja -2/60 profiileissa voitiin todeta kaksoismaannos, joka vahvistaa tietöiden sekoittaneen maannostumaa alueella. Muuten humuskerroksen alla oli huuhtoutunut kerros.

Tasossa yksi erottui likamaa-alue (ruudut -2/52, -1--2/53-54, -2/55-58) ja selkeä hiilen reunustama nokinen alue (-1/53-57). Keskittymissä on rikastuneen maan läikkiä. Jo ensimmäisessä kerroksessa löytökeskittymä näytti olevan linjalla y=54-58.

Ruudut -1/50-51 kaivettiin suoraan tasoon 2, jolloin kuoppa oli jo puhtaassa pohjahiekassa (kartta 31). Alueen löydöttömyys vahvistaa sen käsityksen, että kuopanne on moderni ja liittyy todennäköisimmin tienrakennukseen. Koeojan loppuosa kaivettiin tasoon 1,5 (kartta 32). Työ oli hidasta, sillä taso oli vielä osittain jäässä. Tasossa 1,5 hiilen reunustama nokinen alue säilyi ja likamaan alta paljastui lähes yhtenäinen paloalue. Kerroksessa 1,5 alueelta -2,70/55,50-56,20 löytyi runsaasti palanutta luuta erittäin likaisesta maasta.

Löydöt koostuvat kivilaji- ja kvartsi-iskoksista sekä palaneesta luusta. Löytöjen joukossa oli vain muutamia esineitä.

Koeojan alue on selvästi tienrakennuksen sotkema ja kodanpohjan viereinen painanne liittyy tiehen. Kodanpohja 5 sensijaan on aito muinaisjäännös, likamaa ja löydöt ovat keskittyneet samalle alueelle. Maannostuma on sotkeutunut tienteon yhteydessä. Lisäksi likamaan alta löytynyt yhtenäinen hiilikerros viittaa luonnonilmiöön, mahdollisesti metsäpaloön, joka myös on voinut muuttaa maannostumaa.

Kerroksessa 1,5-3 paljastui alueen itäosassa rikastuneen hiekan alta huuhtoutumiskerros (kartta 33). Kerros on luultavasti alkuperäinen huuhtoutumiskerros, joka on mahdollisesti peittynyt tienrakentamisen yhteydessä. Tummaa likamaata oli lähinnä ruuduissa -3/55-56. Itäpäässä oli ruuduissa -3/57-59 vaaleaa

likamaata, samoin kuin alueen keskellä ruuduissa -3--2/54-56. Edellisten lisäksi vaaleaa likamaata oli kaivausalueen länsiosassa ruuduissa -3--2/52-53. Viimeisimmän likamaa-alueen itäreunassa oli vahva hiilijuova ruudussa -2/53. Kaivausalueelta paljastui rikastumiskerros. Tämän kerroksen löydöt koostuivat kvartsista ja palaneista luista.

Oulussa 20.11.1997

Sanna Eskola

3. KIERIKKISUON ETELÄHARJU

Kuuselankankaan itäpuolella ja Kierikkikankaan lounaispuolella sijaitsevan Kierikkisuon keskellä on hiekkaharjanne, jolle annettiin työnimi Eteläharju. Paikalle tiedusteltiin virallista nimeä paikallisilta asukkailta, mutta mitään sellaista ei ollut tiedossa.

Kangasharjanteelta etelään noin 50 metrin päässä sijaitsee Iijoen pohjoisranta. Paikka on WNW-SSE -suuntainen ja noin 100 metriä pitkä sekä 20-30 metriä leveä. Harjanteen puusto koostuu männystä ja koivuista. Aluskasvillisuutena on pääasiassa varpuja, variksenmarjaa, mustikkaa, puolukkaa, sekä sammalia.

Kangas kokoa suon pinnasta noin 1-1,5 metriä. Sen korkeus merenpinnasta on 59-59,50 metriä. Harjanteen itäpäässä on neljä kodanpohjaa, numerot 1-4 ja yksi modernikuoppajäännös. Länsipäässä sijaitsee yksi, laajin, kodanpohja numero 5 ja kaksi kuoppajäännettä numero I sekä II.

Painaumien luonteen varmistamiseksi tehtiin numero 4:än 2x2 metrin laajuinen koekuoppa. Sitä kaivettiin vain huuhtoutumiskerroksen verran. Koeruudusta saatiin löytöinä kupariveitsi ja kvartsia, yksi raaka-ainekappale sekä iskoksia. Tämän jälkeen kaivaminen lopetettiin, etenkin sen takia, että maaperä oli roudassa ja muinaisjäännöskohde oli saatu varmistettua.

4. LÖYDÖISTÄ JA TULKINNASTA

Kaivauslöydöt koostuivat edellisten vuosien tavoin meripihkasta, asbestikeramiikasta, liuske-esineistä ja -iskoksista sekä kvartsiesineistä, -ytimistä ja -iskoksista. Yhtään purupihkaa ei tämän kesän kaivauksista löytynyt.

Meripihkalöydöissä oli riipuksia ja v-porattuja nappeja. Useimmat riipukset löytyivät katkelmina, vain yksi saatiin talteen miltei kokonaisena. Se löytyi vuoden 1996 kaivausalueelta. Riipus on kielenmuotoinen. Napeista yhdessä oli leikkauksilla koristeltu reuna.

Kokonaiset liuske-esineet olivat pääasiassa nuolenkärkiä. Niiden lisäksi löytyi yksi, kapea teräinen tuura kodanpohja 23:n lattian keskeltä. Saman kodan vallin eteläreunassa oli taltan katkelma.

Keramiikka-astioiden kappaleita löytyi vain muutama. Näistä oli kaksi reunapalaa. Seinämäpaloista kaksi oli pyöreää ja niiden keskellä on porattu tai hakattu reikä. Keramiikkalöydöt ovat pääasiassa asbestisekoitteista Kierikkikeramiikkaa.

Kvartsilöydöistä pääosa on iskoksia. Niiden lisäksi on esineitä ja ytimiä.

Kodanpohja 23:n alueen likamaa-alue muodostaa selvän kulman kaivausalueella, mikä ilmenee tasoista 7-9. Tämän perusteella voisi olettaa, että alkuperäinen asumusrakennelma on voinut olla neliskulmainen. Suoraa seinälinjaa tukee palaneiden kivien levintä kaivausalueella, mikä on havaittavissa yhdistelmäkartassa tasoista 10 ja 11. Kivet ovat luultavimminkin peräisin asumuksen sisällä sijainnosta tulisijasta, josta selvänä jäänteinä on punaiseksi palaneen hiekan muodostelma kaivausalueen itäreunassa. Asumuksen lattiataso on ollut, luultavimminkin, 59,60 -59,55 m mpy. Hiiltyneiden koivun tuohien perusteella voisi olettaa, että rakennelmassa on käytetty tuolta, mahdollisesti, katemateriaalina.

Oulussa 28. Huhtikuuta 1998

Pentti Koivunen

Timo Ylimaunu

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

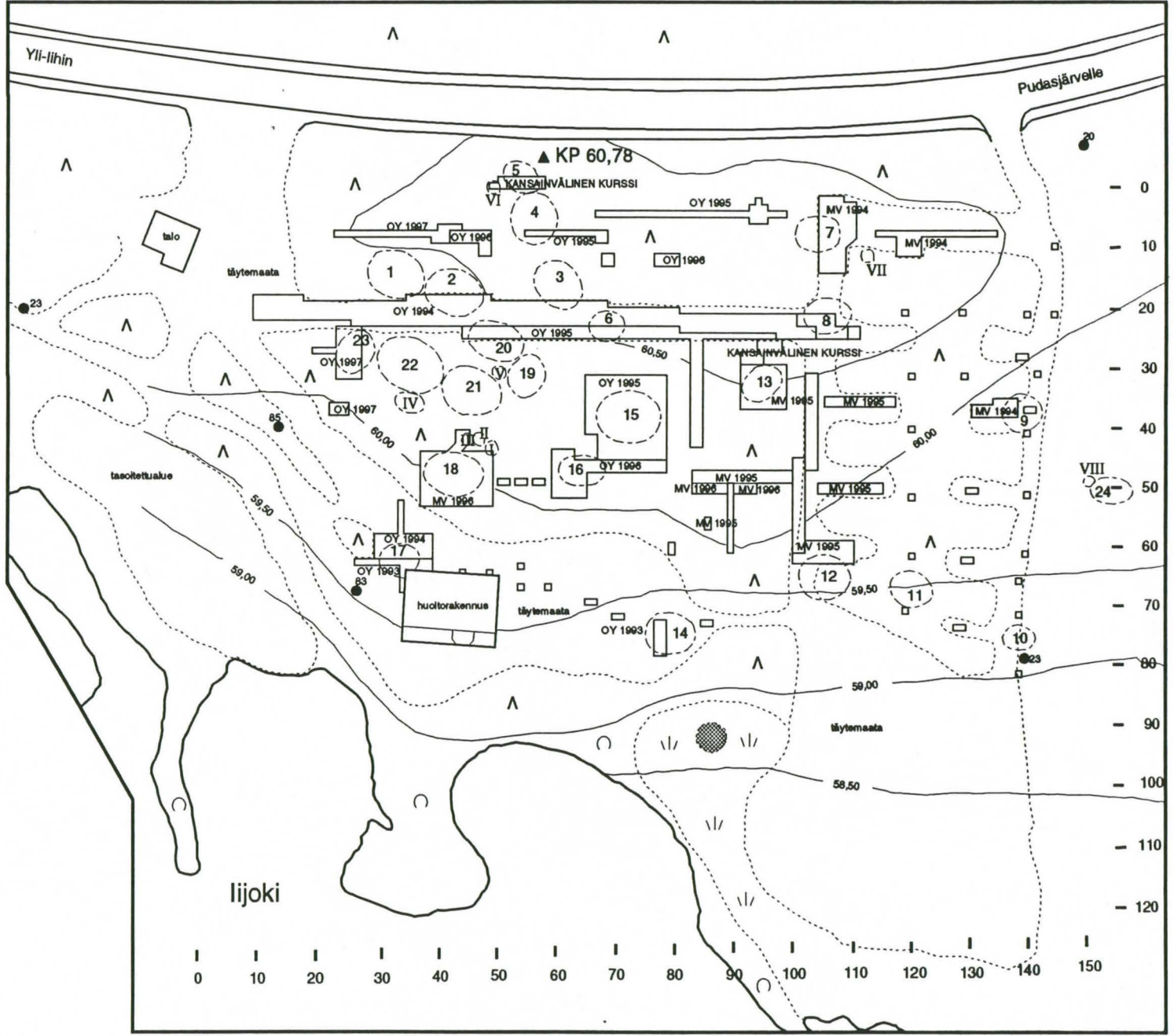
Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Yleiskartta
karttapohjana käytetty P. Hamarin
piirtämää yleiskarttaa vuodelta 1996

- 18 asuinpainanne, kuoppa
- 20 rajapyykki
- lähde

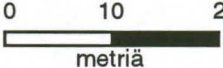

Piirros T. Ylimaunu

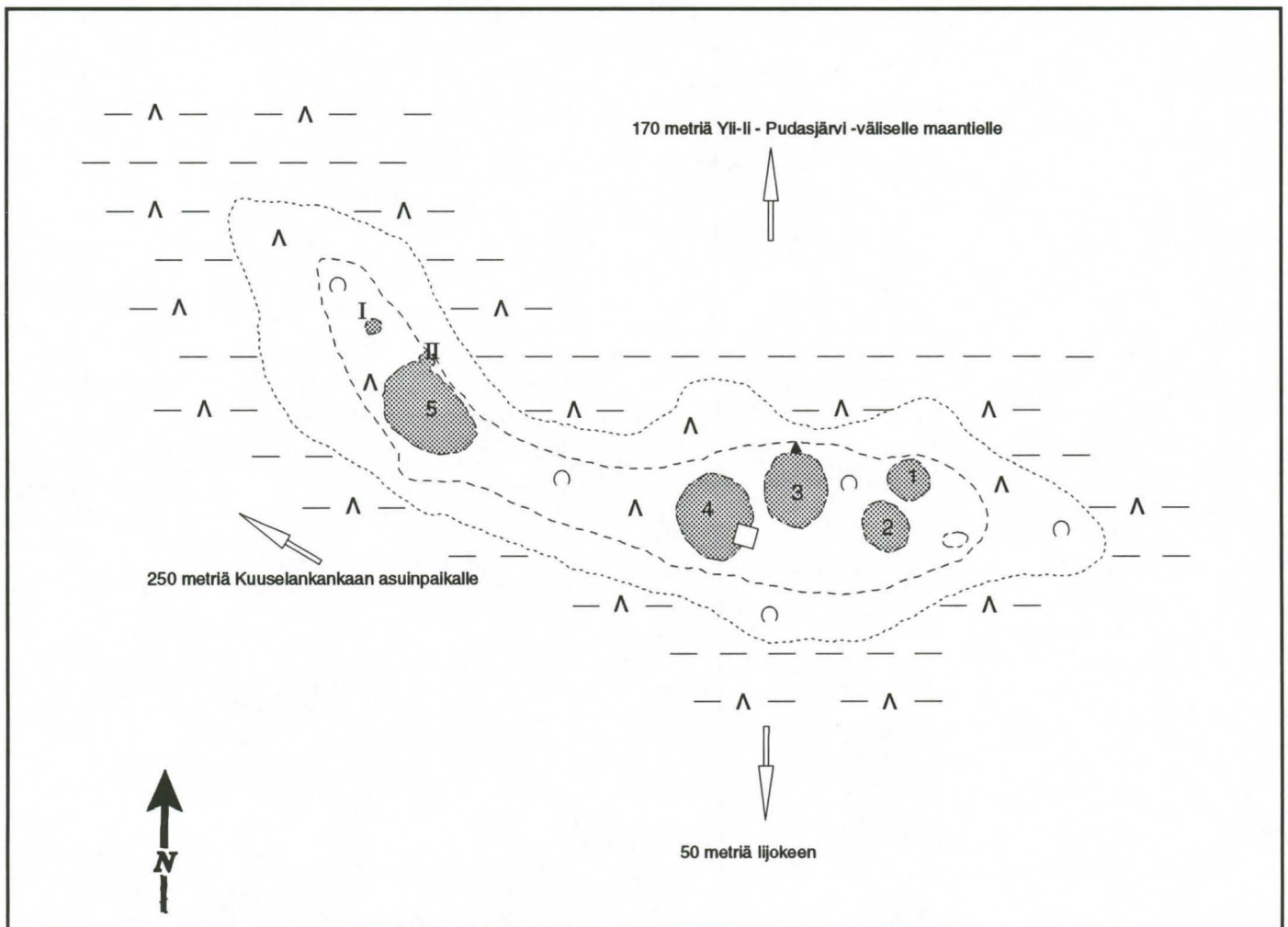
YLI-II KIERIKKISUO, ETELÄHARJU

Oulun yliopisto, Arkeologia 1997

Yleiskartta metriä

Piirros T. Ylimaunu

- asuinpaikka, kuopanne
- koekuoppa
- KP 59,18
- modernikuoppa

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

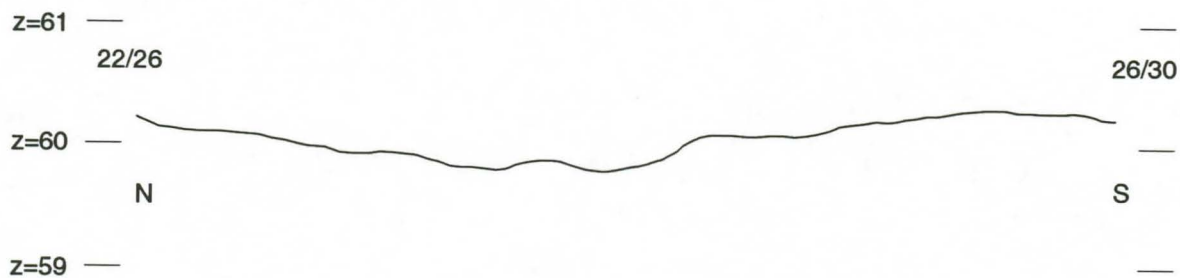
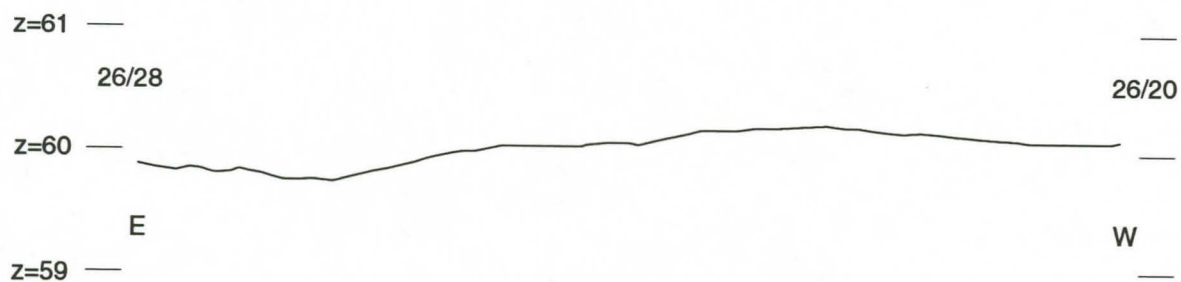
Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Kodanpohja 23

Profiilipiirros

Piirros: M. Orjala, T. Ranz,

T. Ylimaunu

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

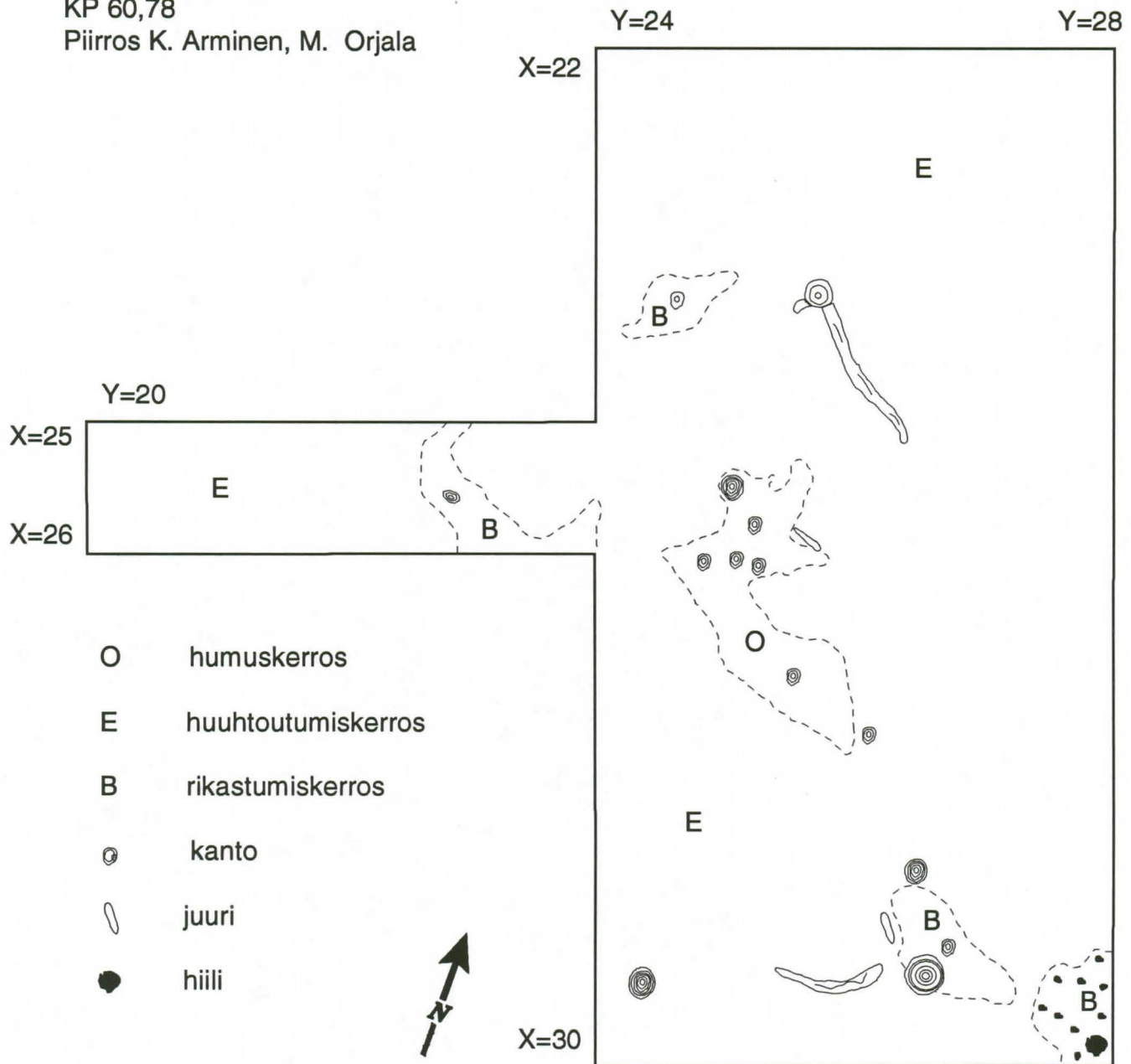
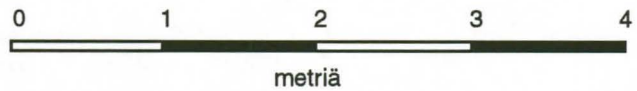
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 1 Z=60,40

KP 60,78

Piirros K. Arminen, M. Orjala

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 5

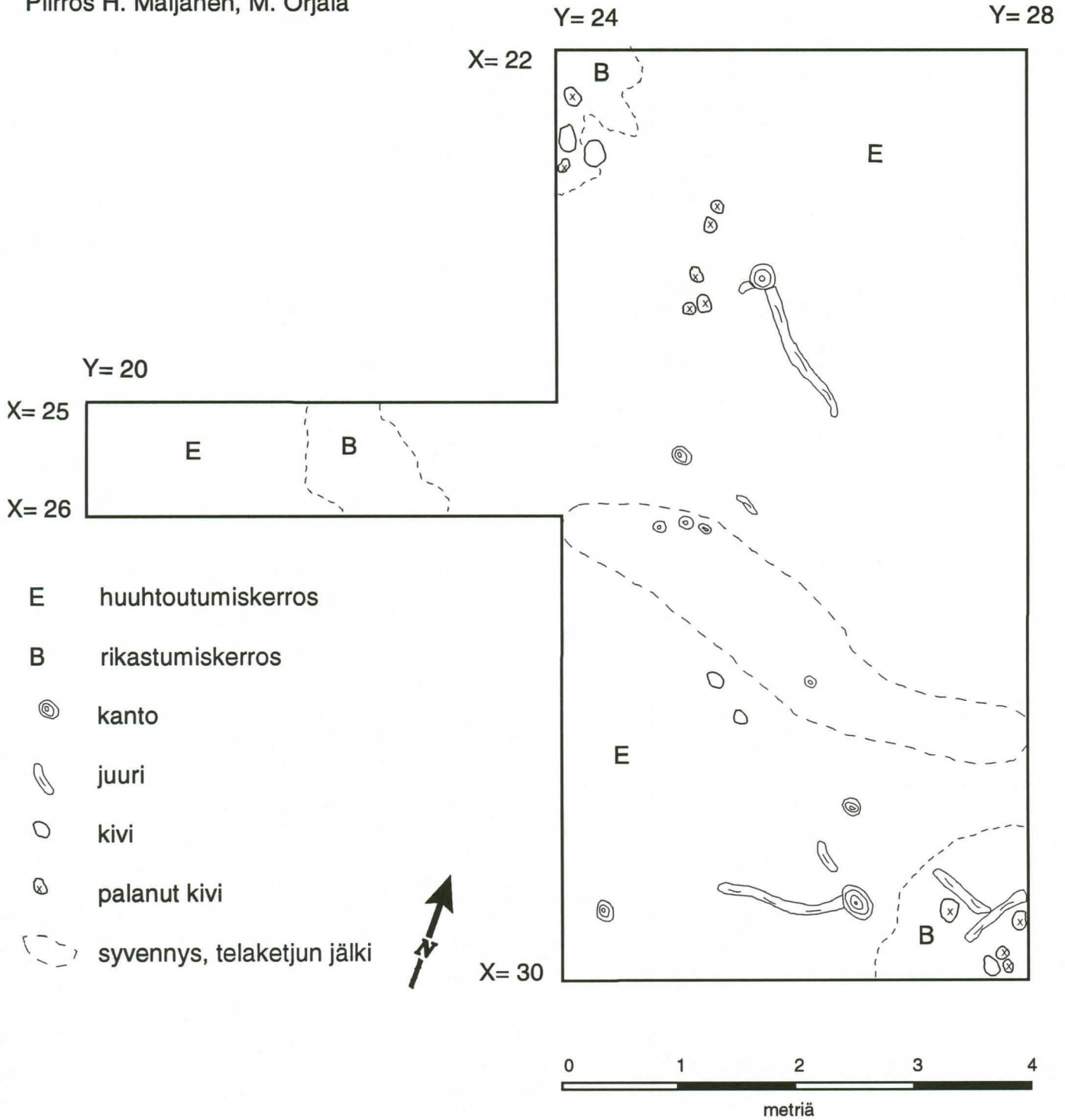
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 2 z=60,30

KP 60,78

Piirros H. Maijanen, M. Orjala

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

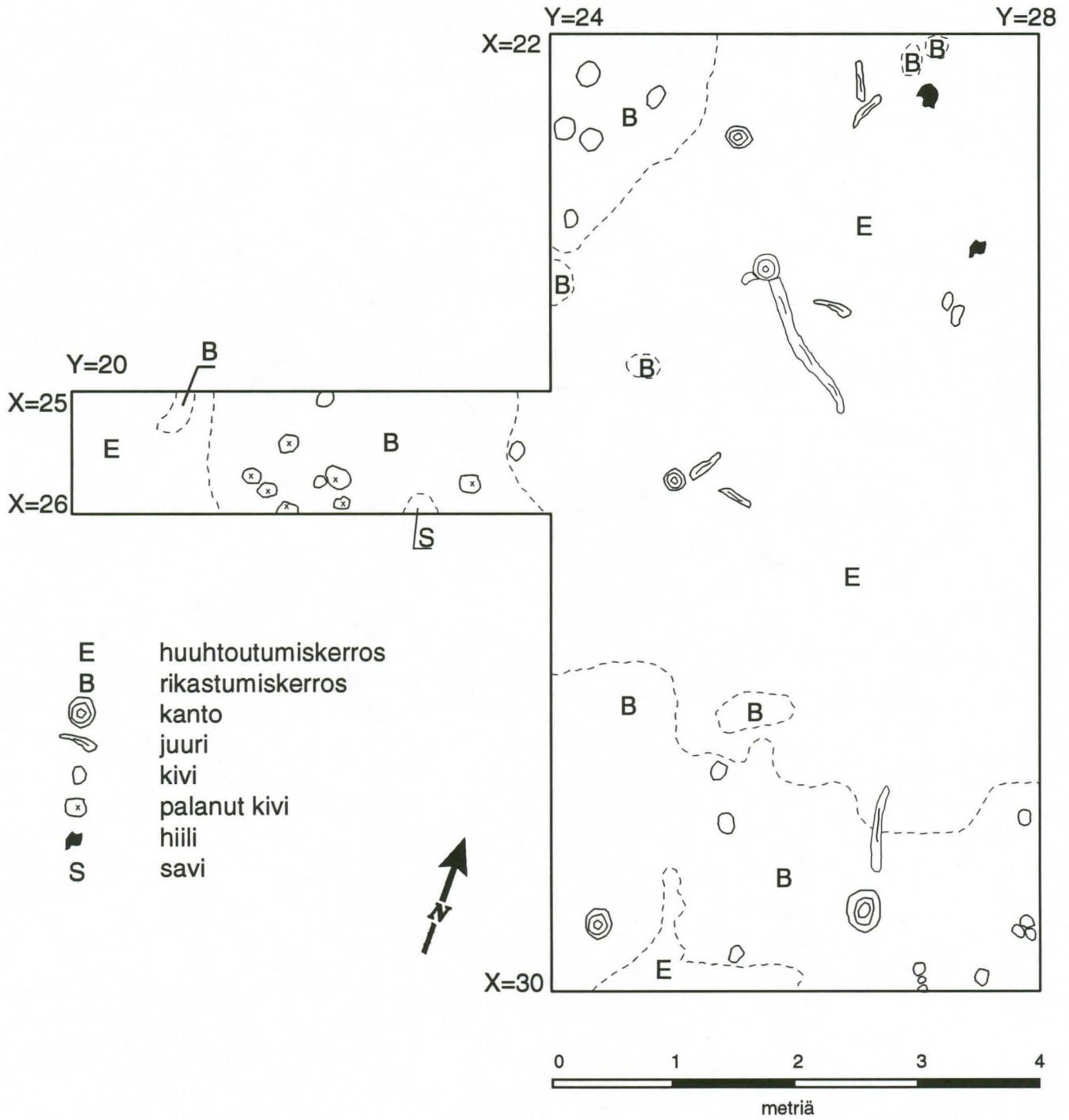
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 3 z=60,20

KP 60,78

Piirros H. Maijanen, M. Orjala

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 7

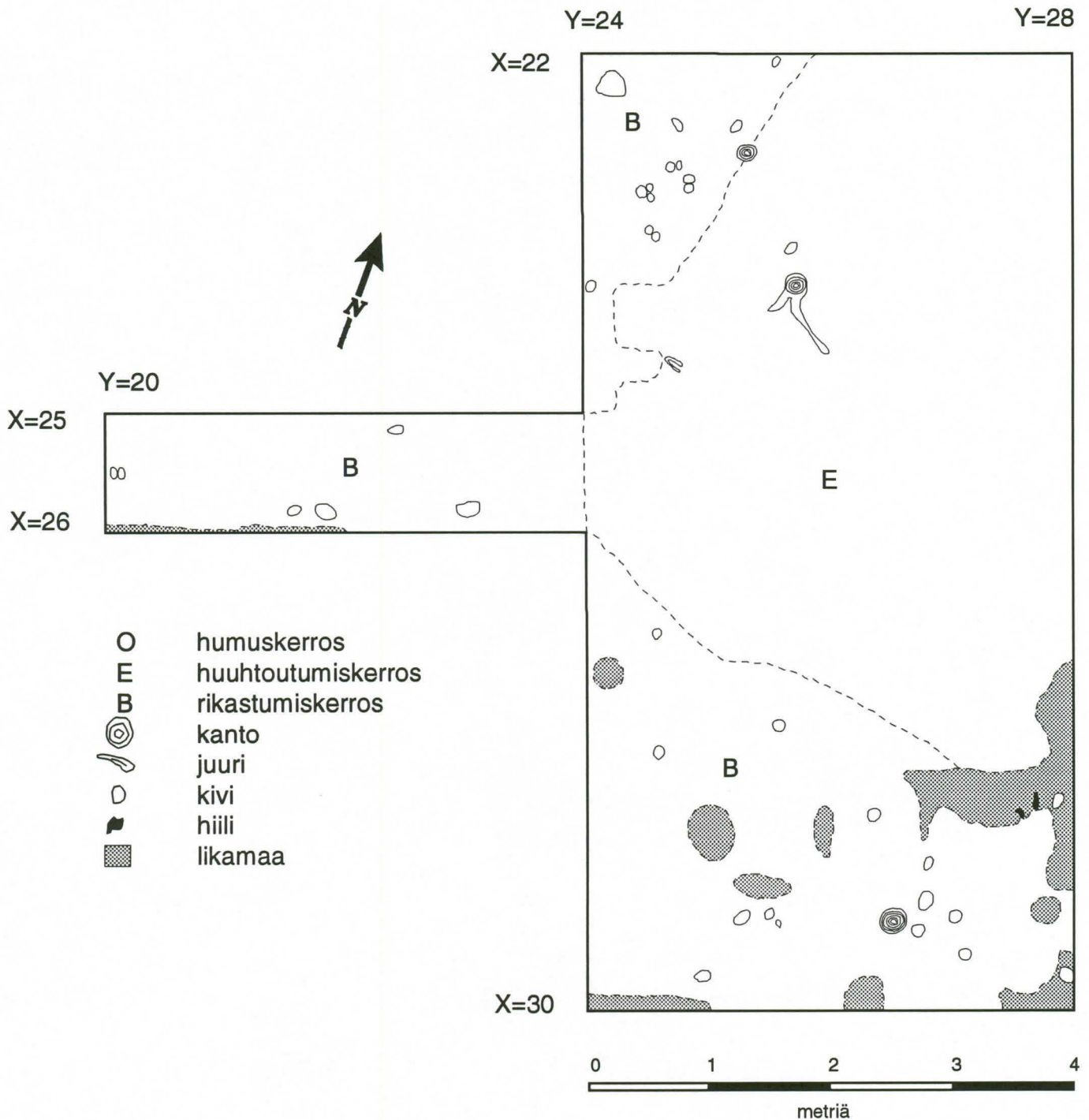
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 4 z=60,10

KP 60,78

Piirros K. Arminen, T. Oikarinen

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 5 z=60,00

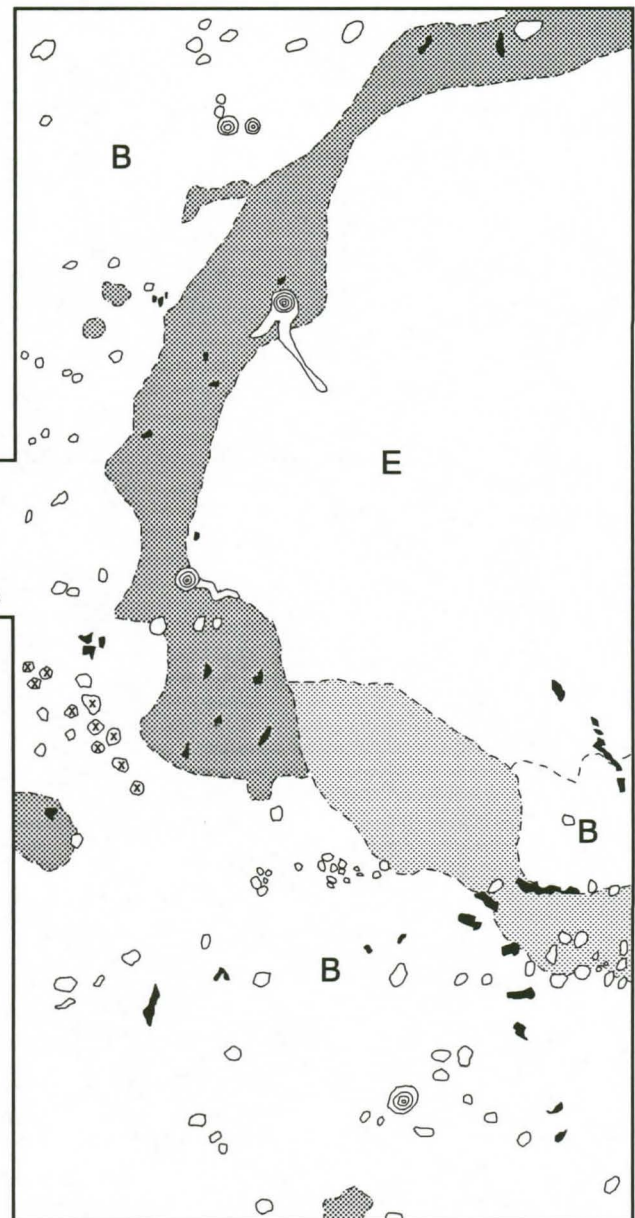
KP 60,78

Piirros M. Hyttinen, T. Ylimaunu

Y=24

Y=28

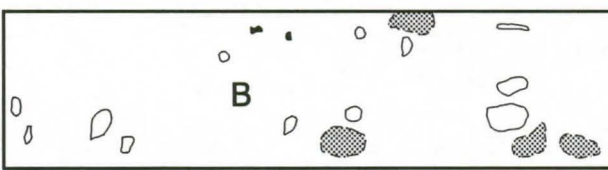
X=22

Y=20

X=25

X=26

E huuhtoutumiskerros

B rikastumiskerros

likamaa

vaalea likamaa

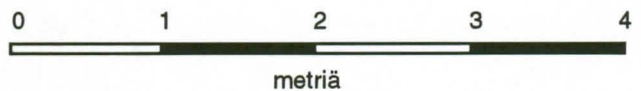
kivi

palanut kivi

kanto

hiili

X=30

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 9

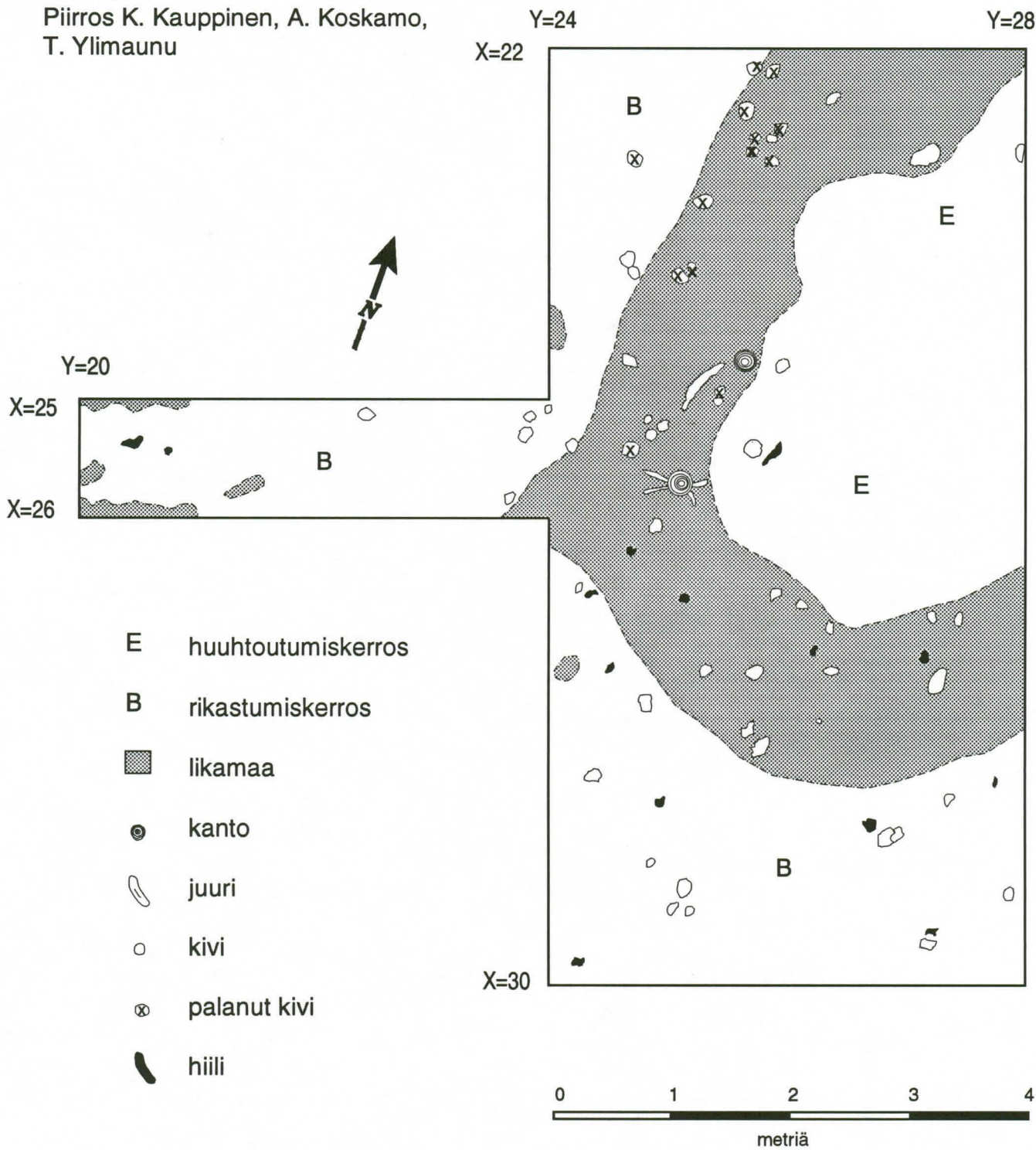
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 7 z=59,80

KP 60,78

Piirros K. Kauppinen, A. Koskamo,
T. Ylimaunu

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 10

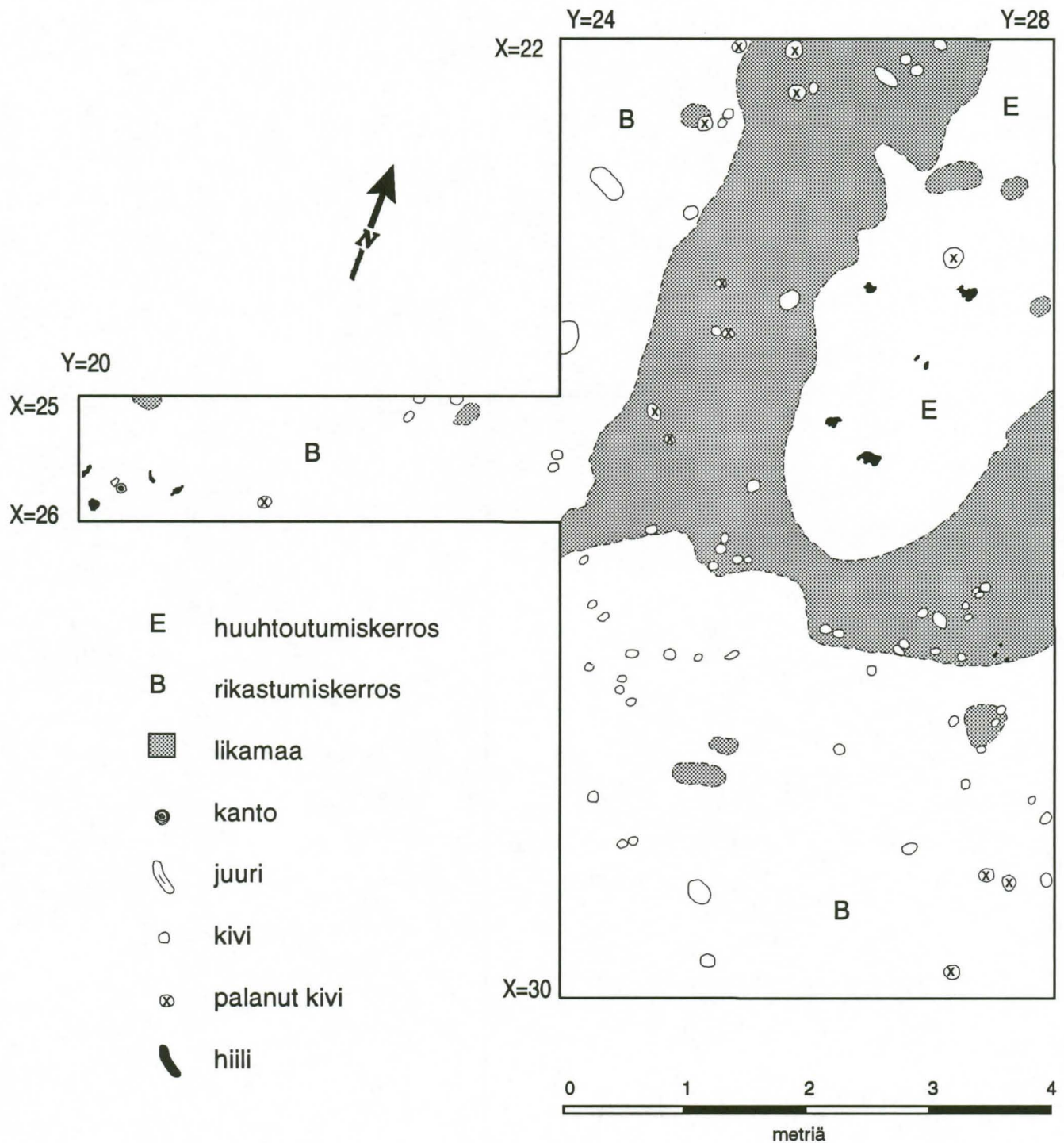
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 8 z=59,75

KP 60,78

Piirros Kristiina Kauppinen, Anu Rajala

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 11

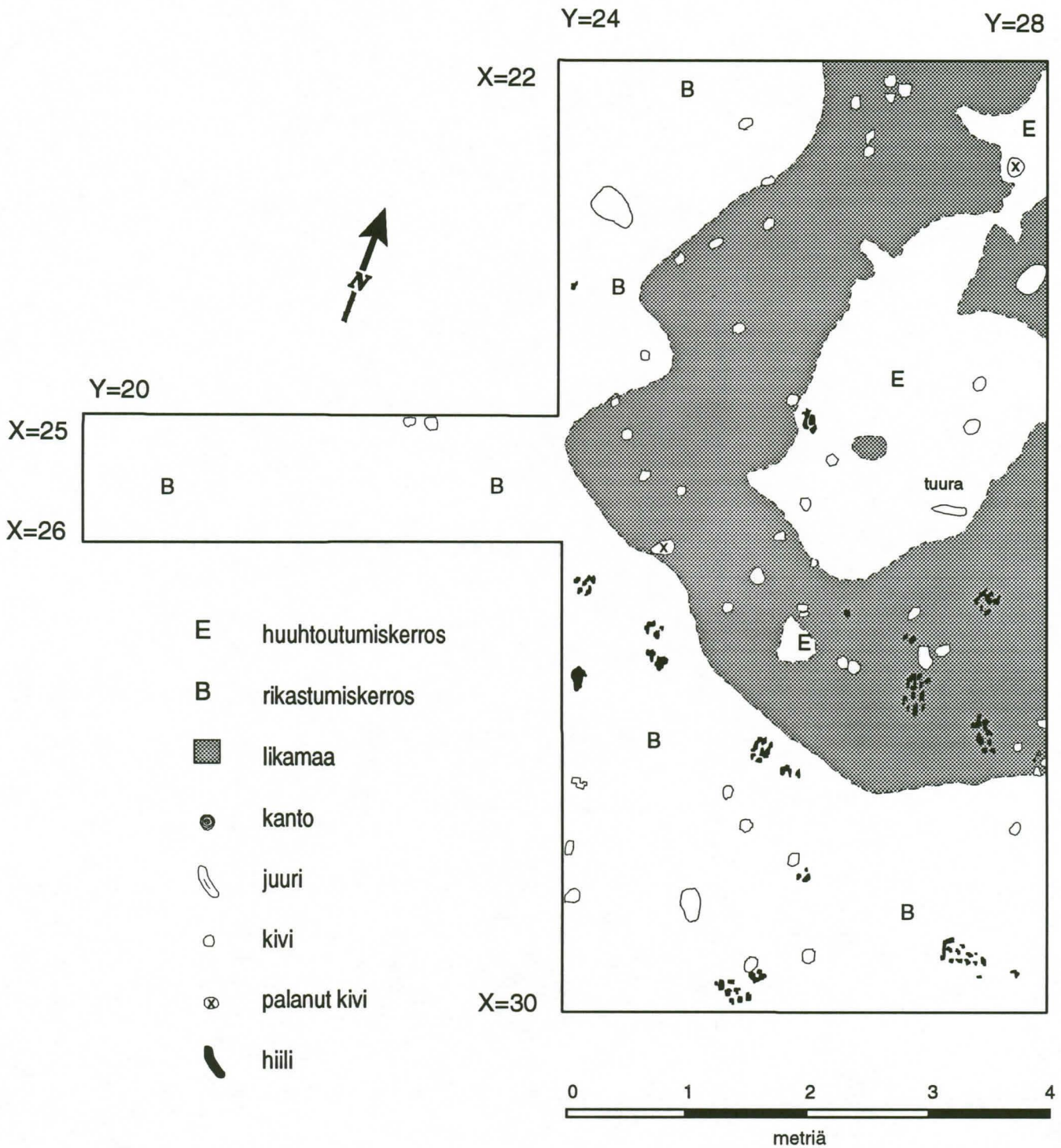
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 9 z=59,70

KP 60,78

Piirros Mikko Hietala, Kristiina Kauppinen

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 12

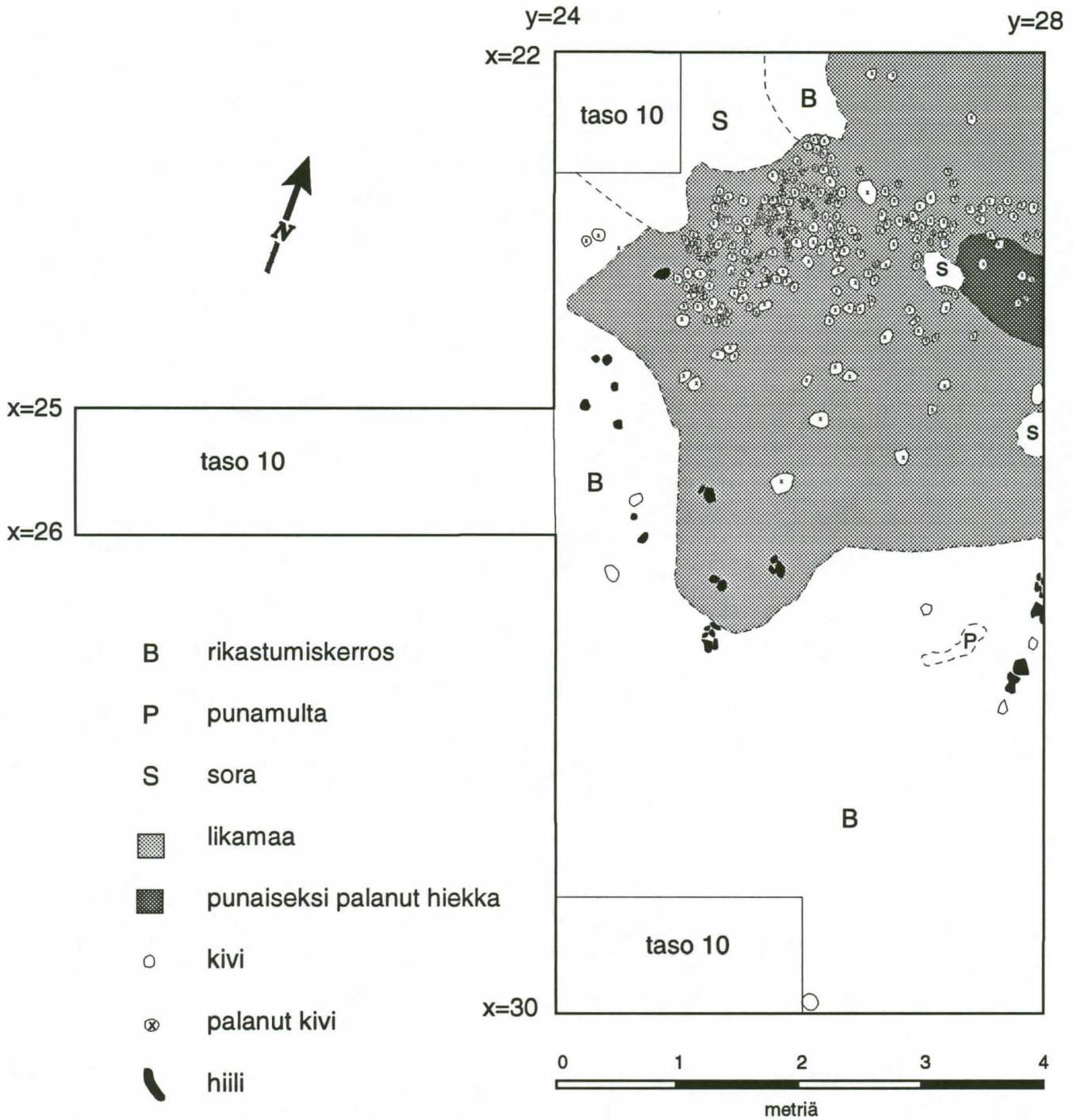
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 11 z=59,55

KP 60,78

Piirros K. Kauppinen, T. Ylimaunu

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 13

Kodanpohja 23

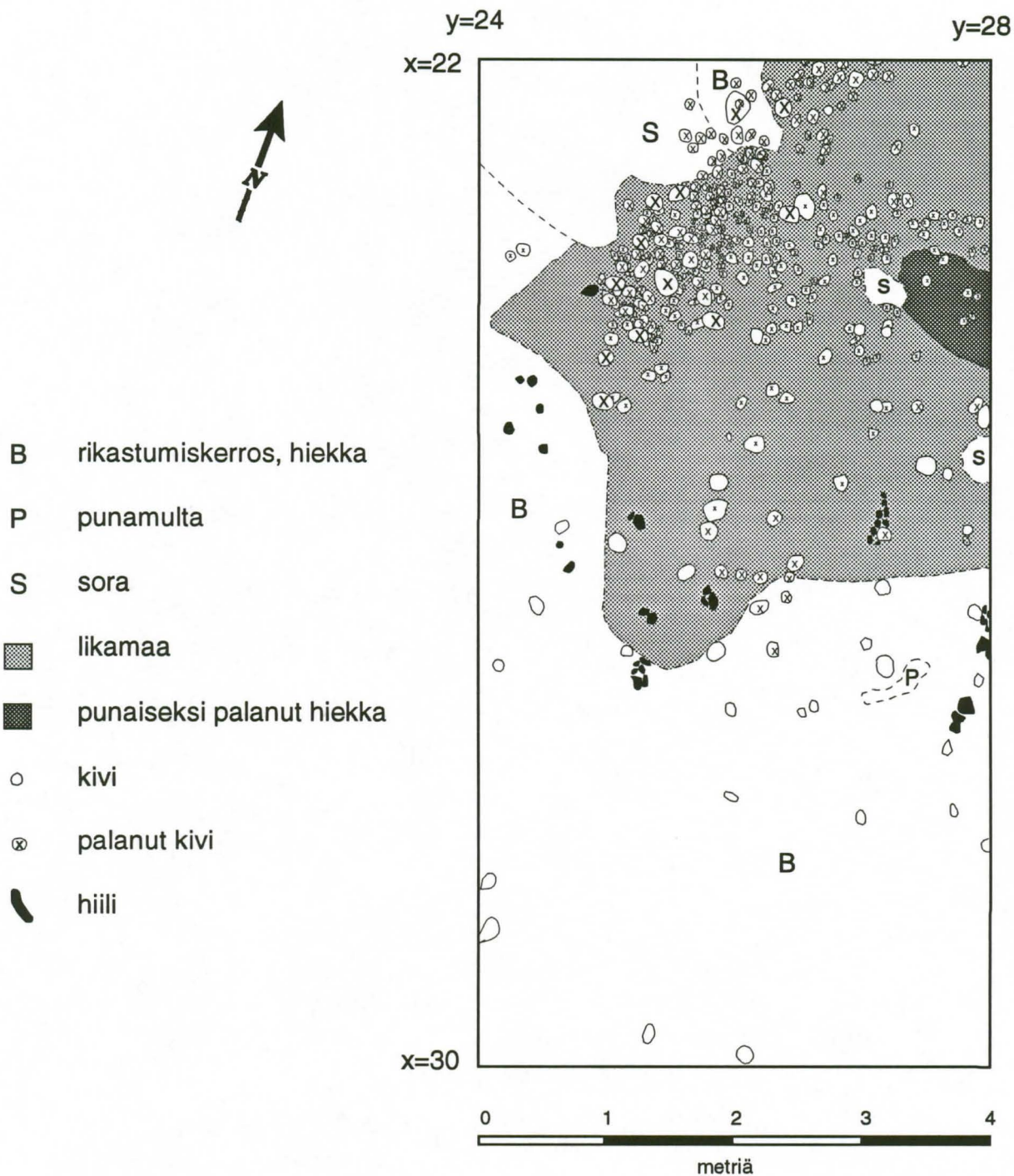
Yhdistelmäkartta MK 1:50

Tasot 10 ja 11 z=59,60 - 59,55

KP 60,78

Piirros K. Kauppinen, H. Maijanen,

T. Ylimaunu

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 14

Kodanpohja 23

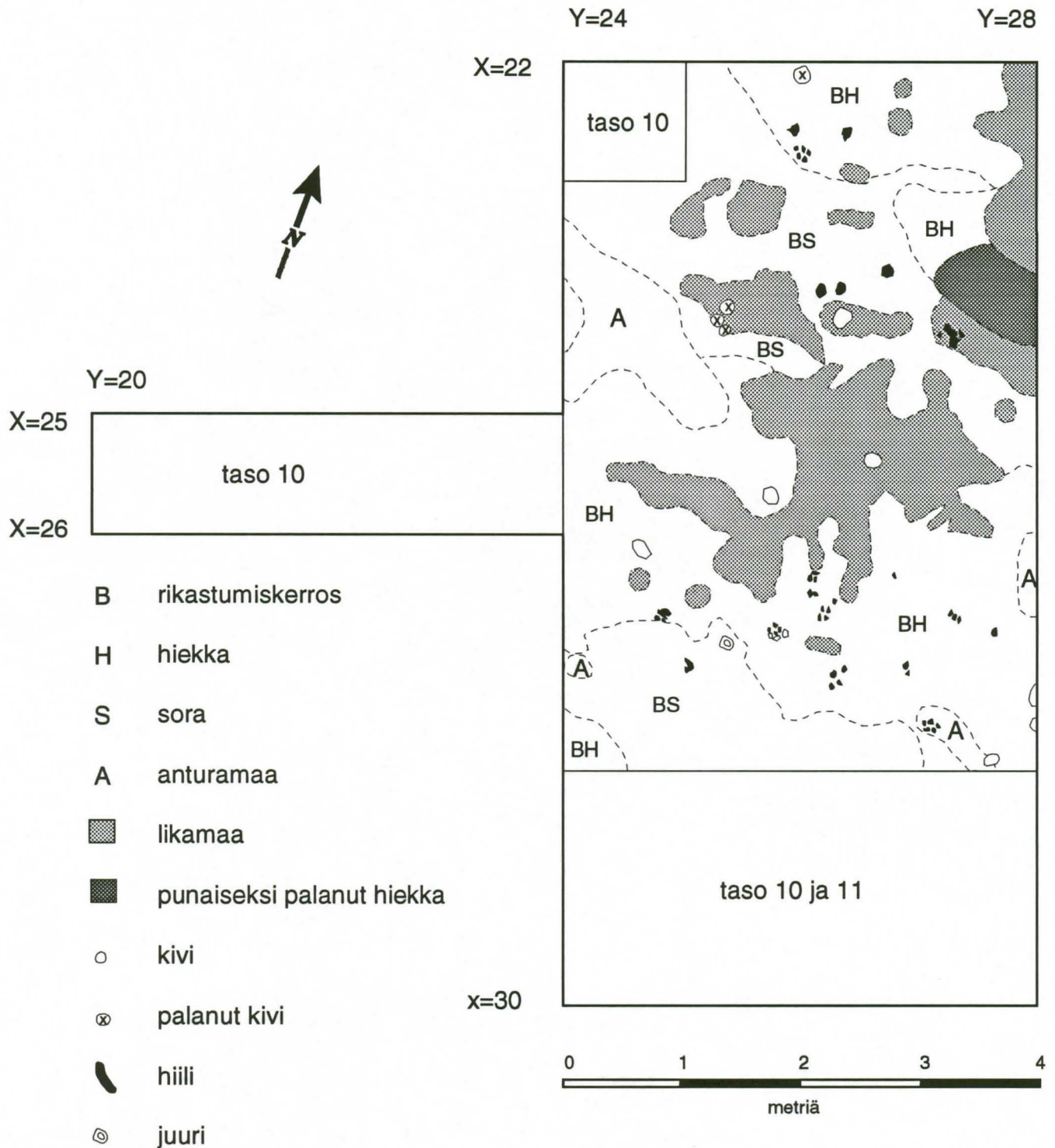
Tasokartta MK 1:50

Taso 12 z=59,50

KP 60,78

Piirros H. Heinäaho, H. Maijanen,

A. Rajala

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 15

Kodanpohja 23

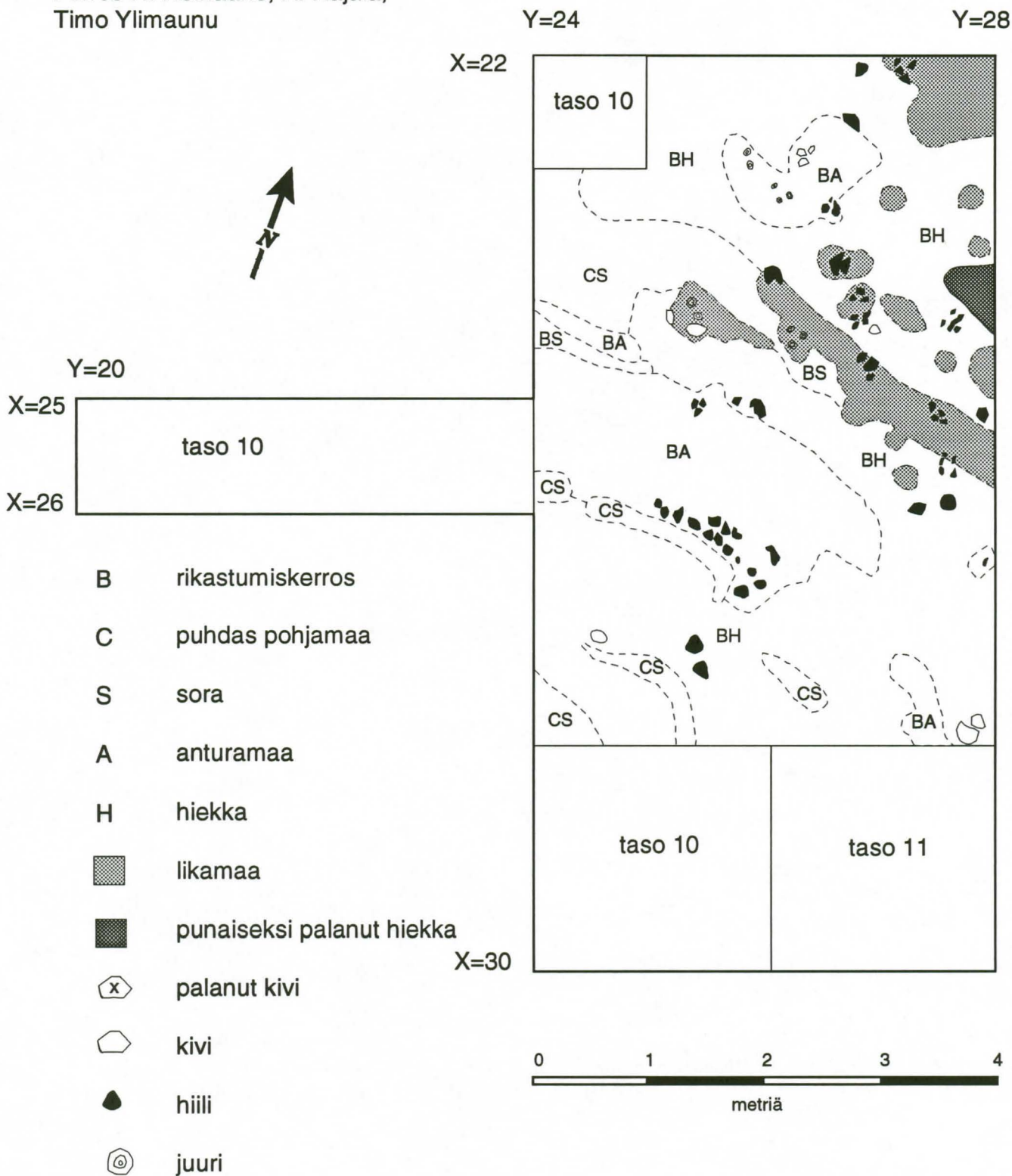
Tasokartta MK 1:50

Taso 13 z=59,40

KP 60,78

Piirros H. Heinäaho, A. Rajala,

Timo Ylimaunu

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 16

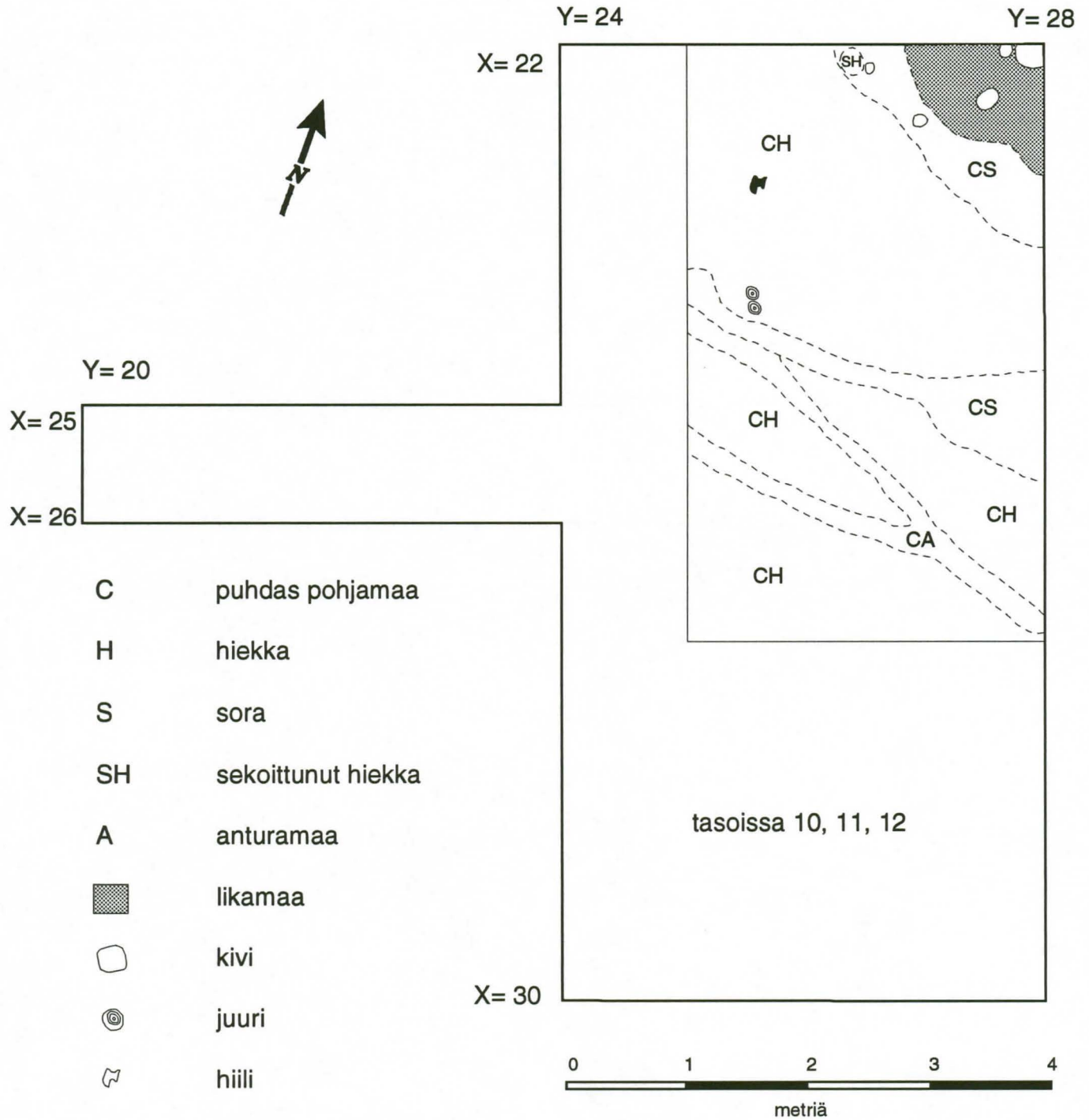
Kodanpohja 23

Tasokartta MK 1:50

Taso 14 z=59,30

KP 60,78

Piirros Teija Oikarinen, Anu Vahtola

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 17

Tasokaivausalue "Ville"

Tasokartat MK 1:50

Tasot 1-4, pinta- ja pohjavaaitus

KP 60,78

Piirros V.-P. Herva, M. Hietala,

K. Hulkko, M. Kuningas

E huuhtoutumiskerros

B rikastumiskerros

R ruostemaa

S sora

likamaa

hiili

palanut kivi

kivi

⊙ kanto

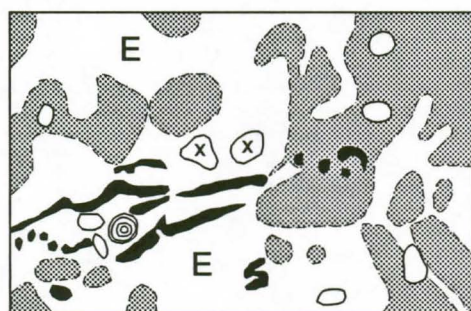

Y=23

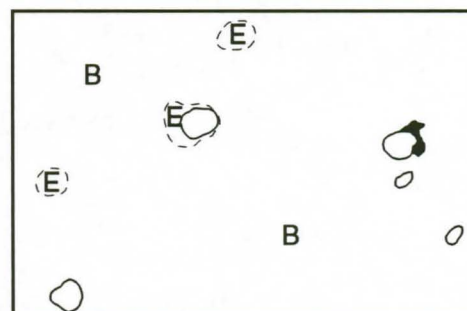
Y=26

X=34

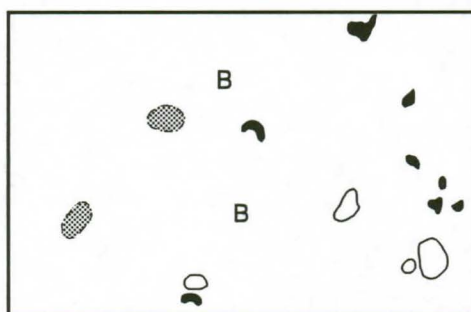
X=36

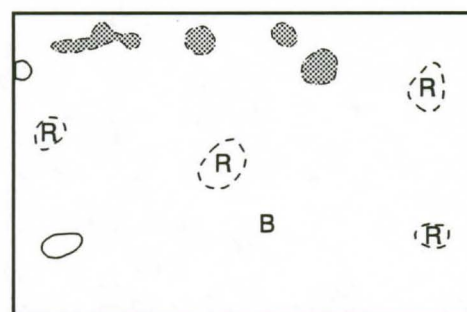
taso 1

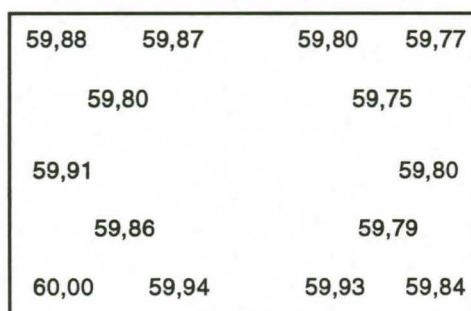
taso 2

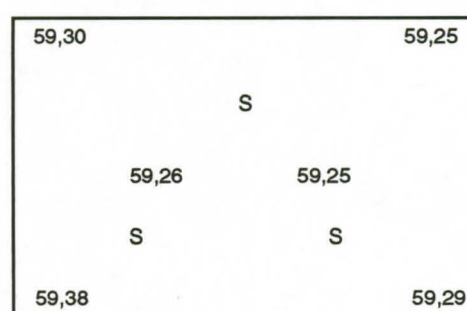
taso 3

taso 4

pintavaaitus

taso 5 ja pohjavaaitus

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Kaivausalue Ville

Poikkileikkauskartta X=34, Y=23 - 26

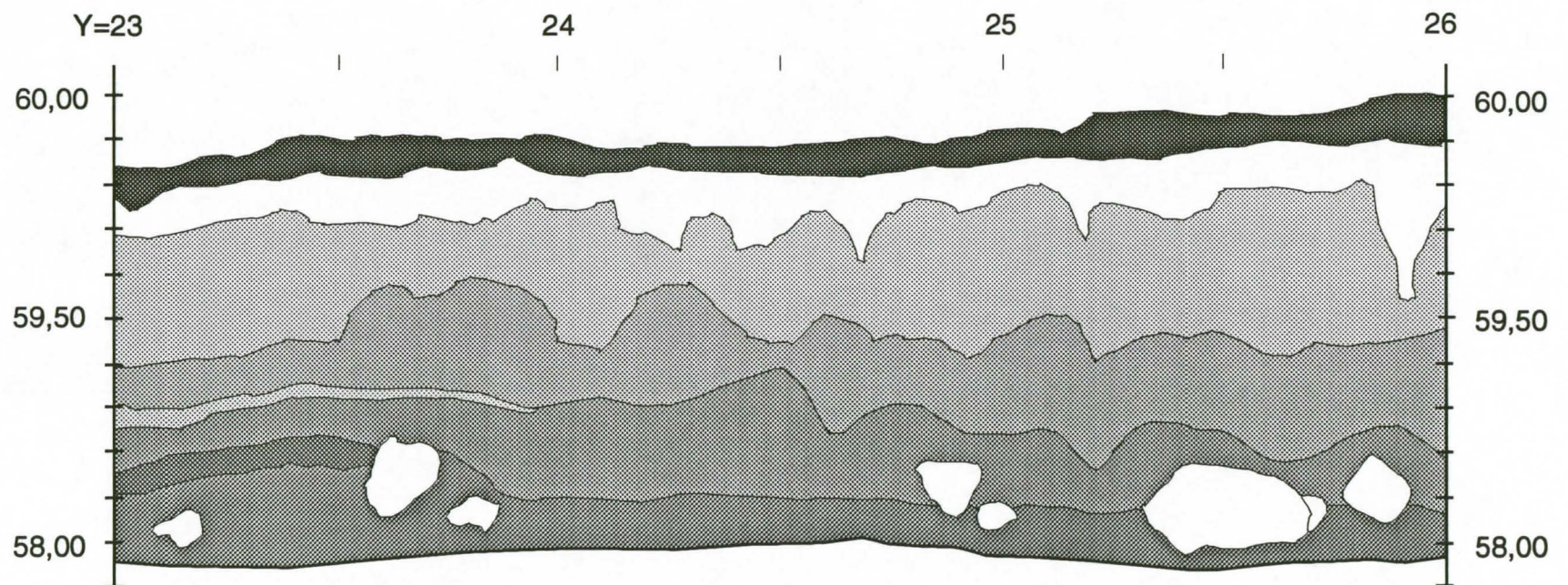
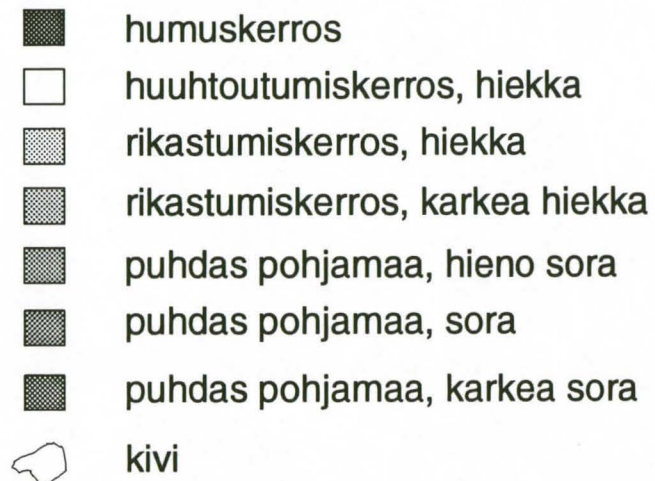
Korkeudet absoluuttisina meren pinnasta

KP 60,78

Piirros V.-P. Herva, M. Kuningas,

T. Ylimaunu

kartta 18

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Nuolenkärkialue

Tasokartta MK 1:50

Taso 4

KP 60,78

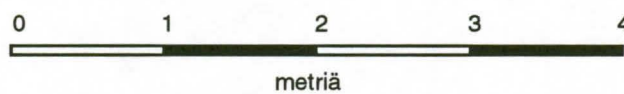
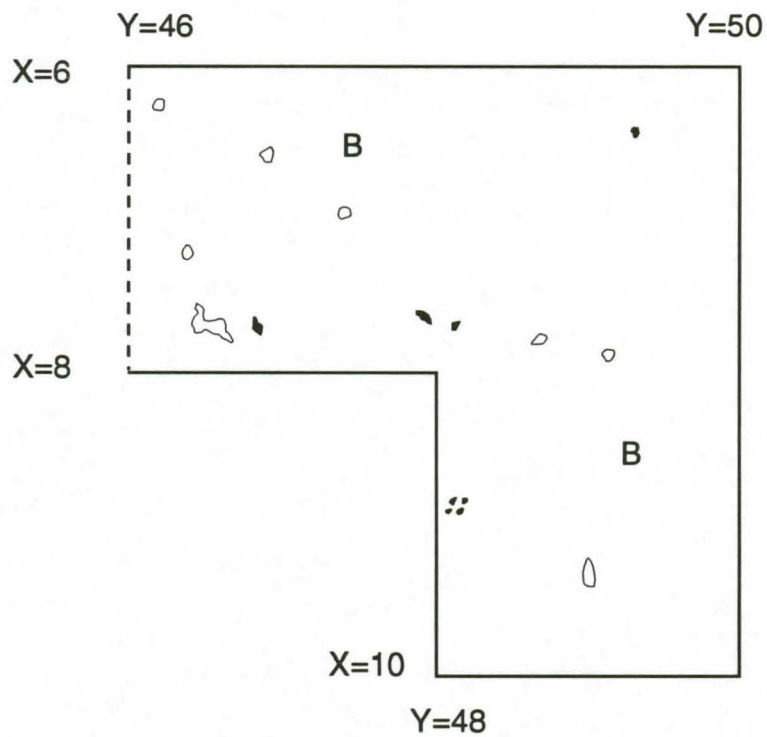
Piirros J. Raivio, T. Ylimaunu

B rikastumiskerros

◊ kivi

⊃ juuri

◐ hiili

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 20

Koeaja

Tasokartta MK 1:50

Taso 1

KP 60,78

Piirros J. Hall, H. Maijanen, K. Vanhatalo,

T. Ylimaunu

E huuhtoutumiskerros

B rikastumiskerros

███ likamaa

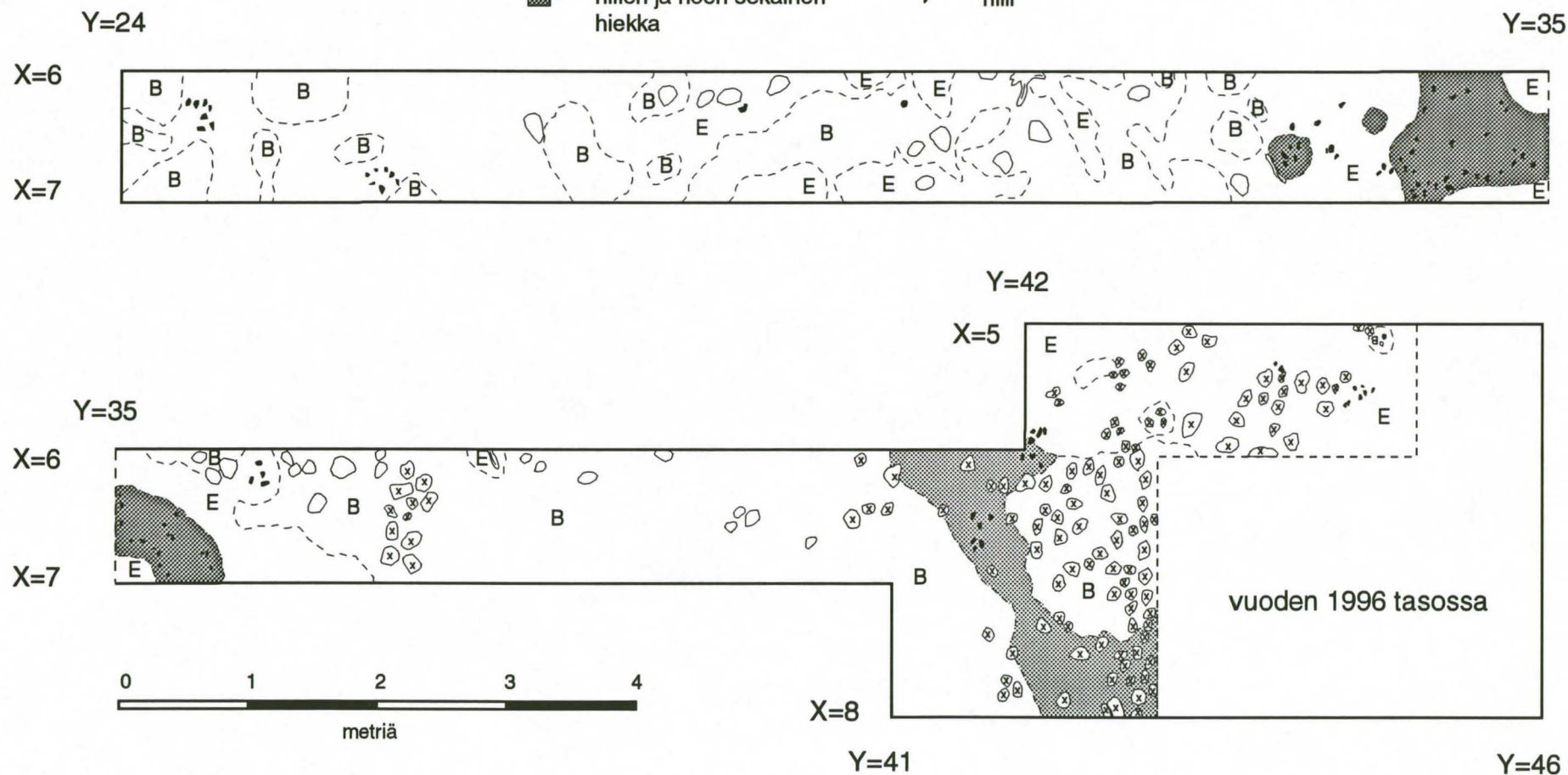
○ kivi

⊗ palanut kivi

⊙ juuri

███ hiilen ja noen sekainen hiekka

⋯ hiili

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Koeaja

Tasokartta MK 1:50

Taso 2

KP 60,78

Piirros H. Maijanen, R. Kylli,

T. Ylimaunu

E huuhtoutumiskerros

B rikastumiskerros

vaalea likamaa

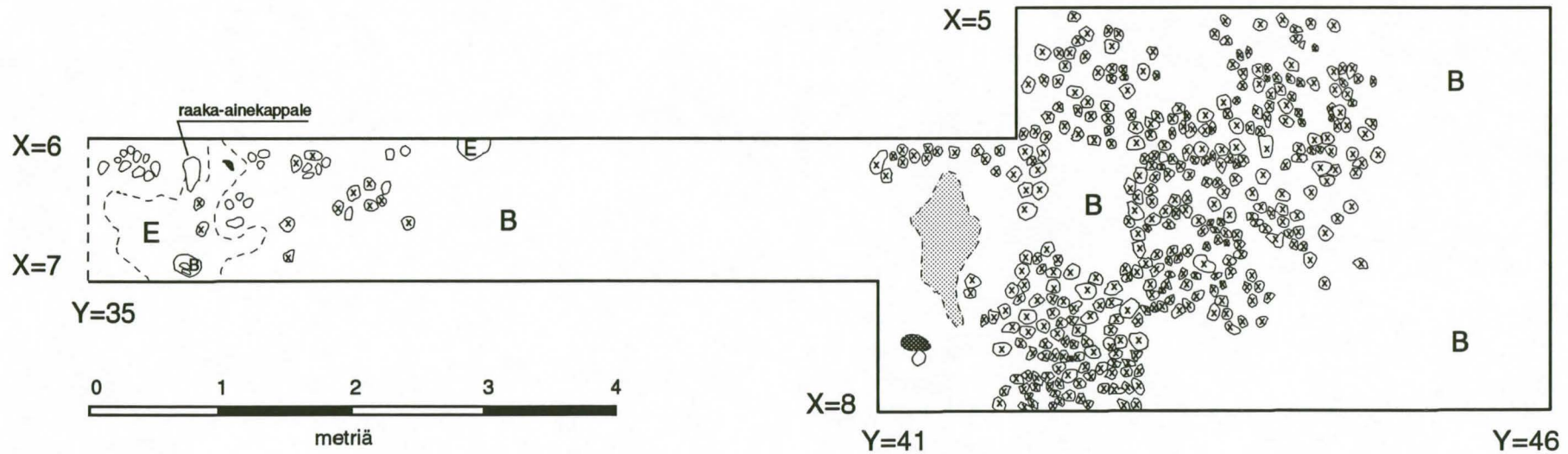
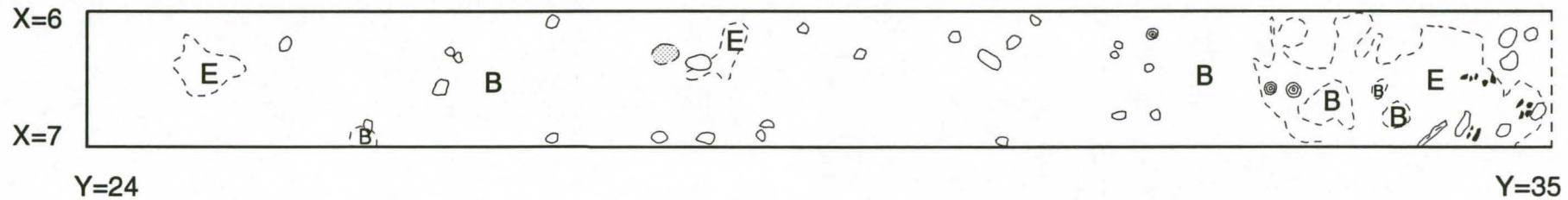
kivi

palanut kivi

juuri

punaiseksi palanut hiekka

kuoppa

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Koeoja

Tasokartta MK 1:50

Taso 3

KP 60,78

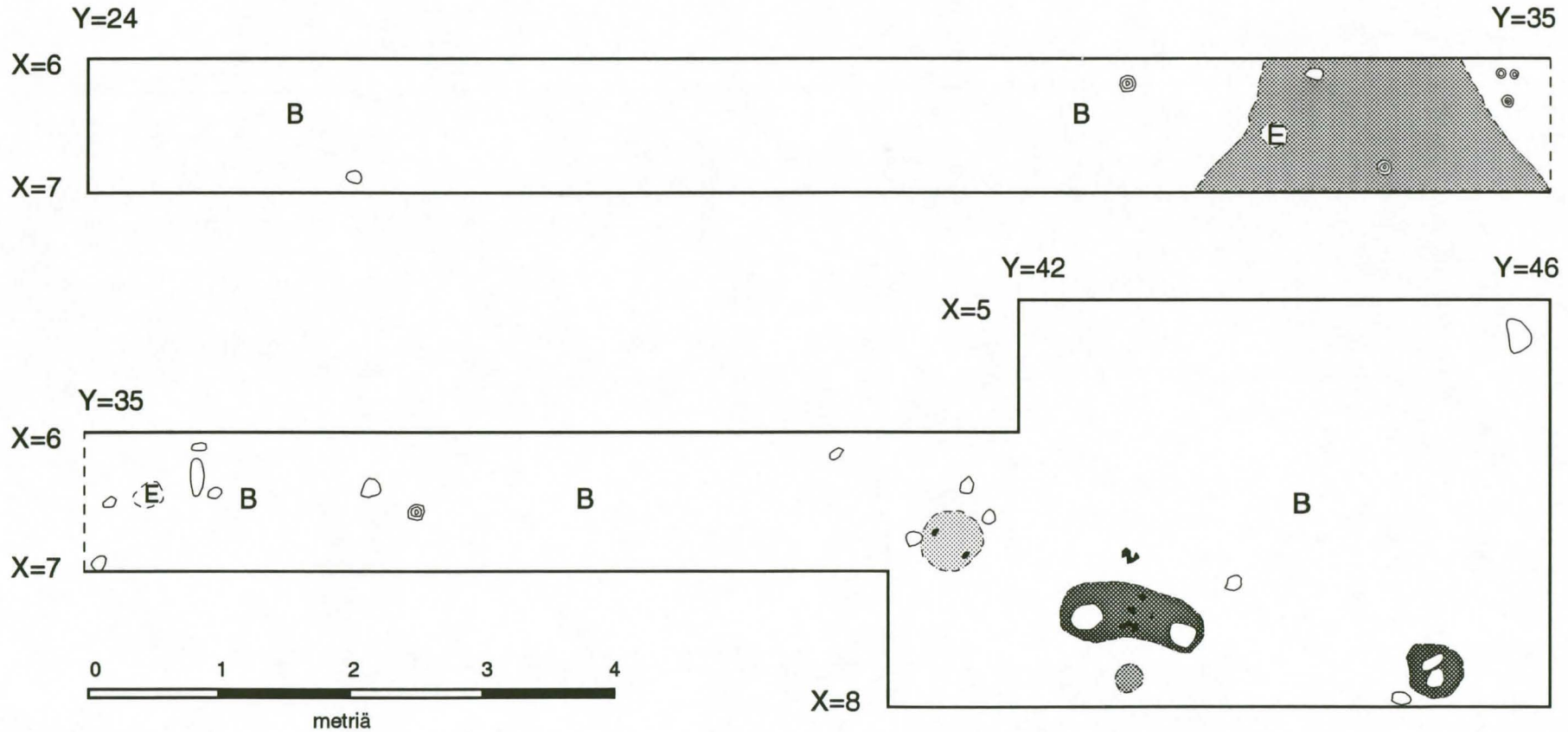
Piirros K. Arminen, T. Ranz

T. Ylimaunu

kartta 22

- E huuhtoutumiskerros
- B rikastumiskerros
- vaalea likamaa
- kivi
- palanut kivi
- juuri
- punaiseksi palanut hiekka
- likamaa

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Koeaja

Tasokartta MK 1:50

Taso 4

KP 60,78

Piirros K. Arminen, V.-P. Herva, T. Oikarinen,

J. Raivio, T. Ylimaunu

kartta 23

B rikastumiskerros

likamaa

kivi

vaalea likamaa

hiili

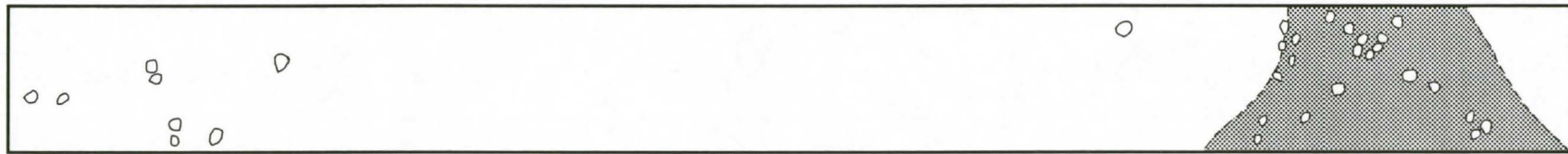

Y=24

Y=35

X=6

X=7

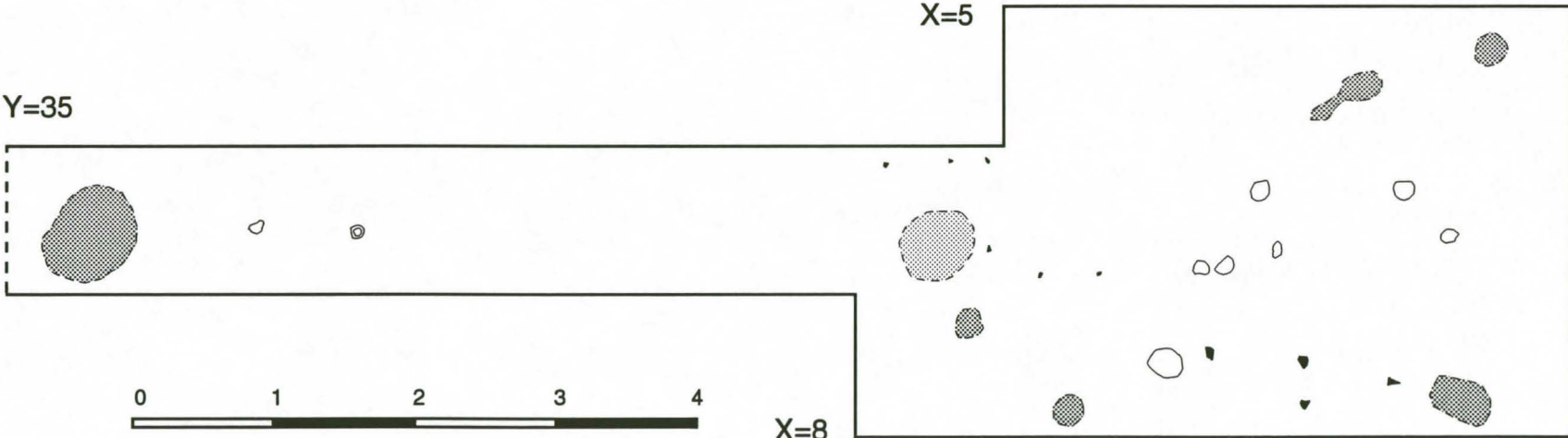
Y=46

X=5

Y=35

X=6

X=7

metriä

X=8

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 24

Koeaja

Tasokartta MK 1:50

Taso 5

KP 60,78

Piirros A. Rajala, T. Ranz,

T. Ylimaunu

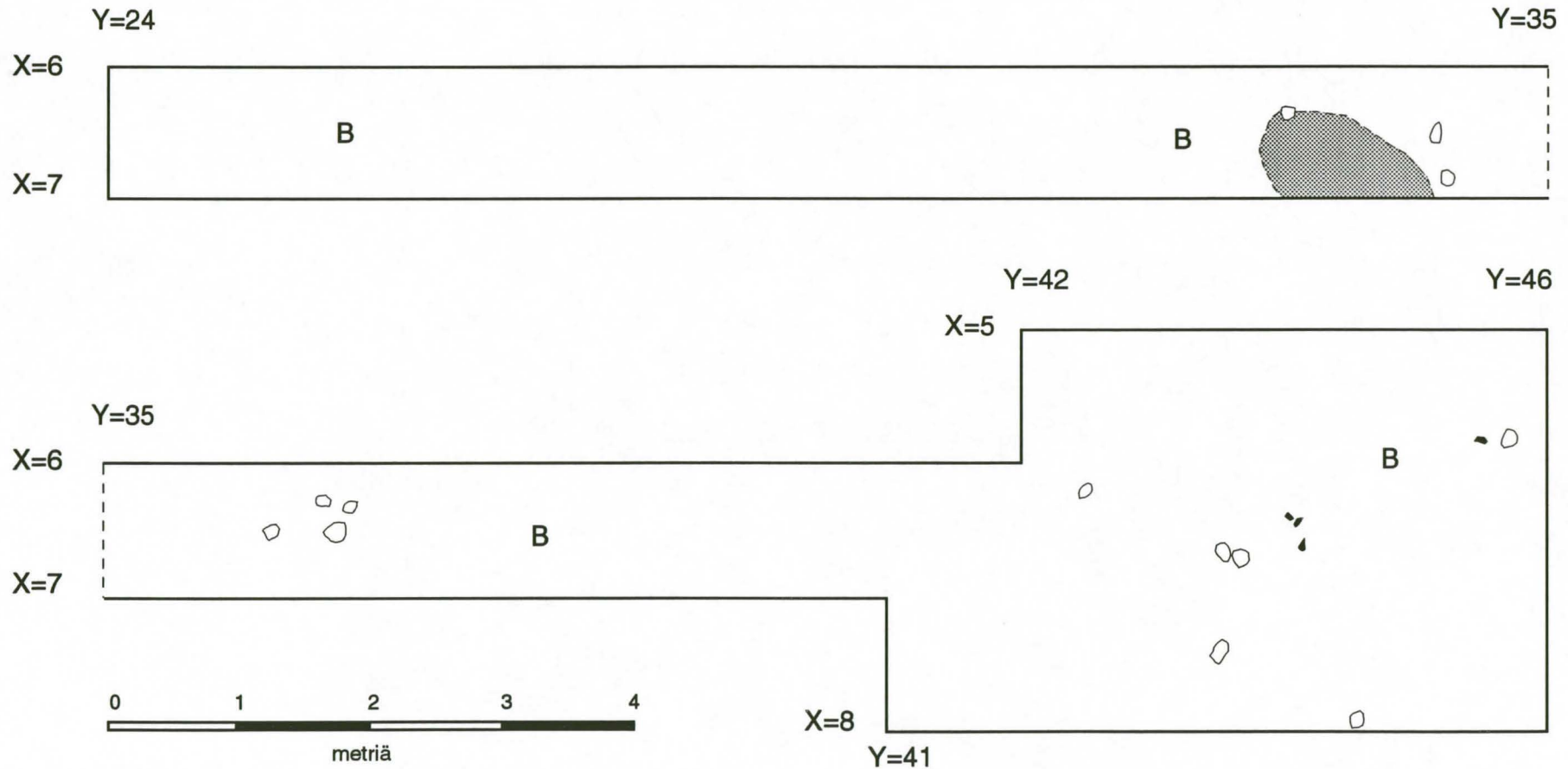

B rikastumiskerros

likamaa

kivi

hiili

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 25

Koeoja

Tasokartta MK 1:50

Taso 6

KP 60,78

Piirros A. Rajala, T. Ranz,

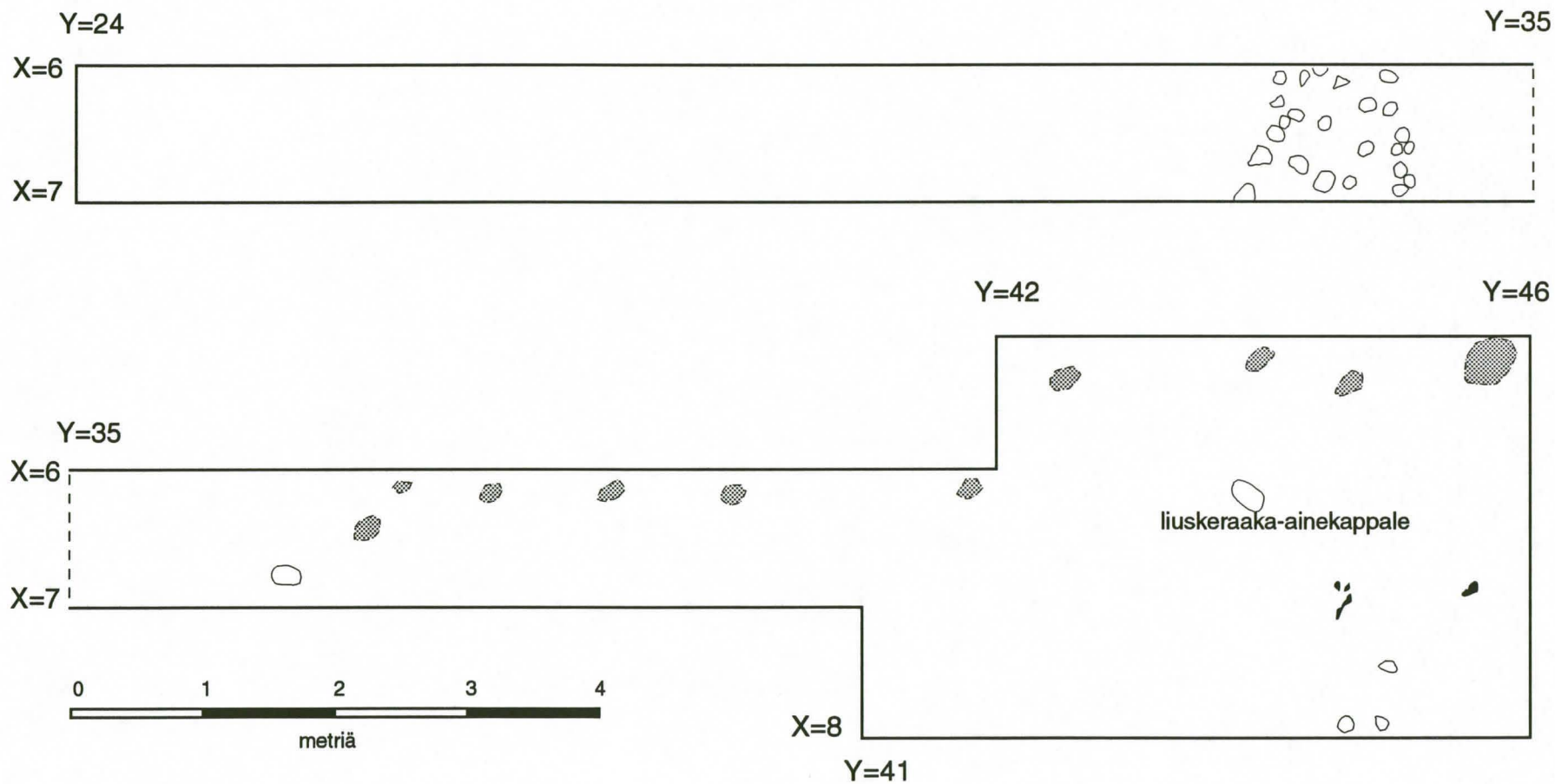
T. Ylimaunu

B rikastumiskerros

likamaa

kivi

hiili

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 26

Koeaja

Tasokartta MK 1:50

Taso 7

KP 60,78

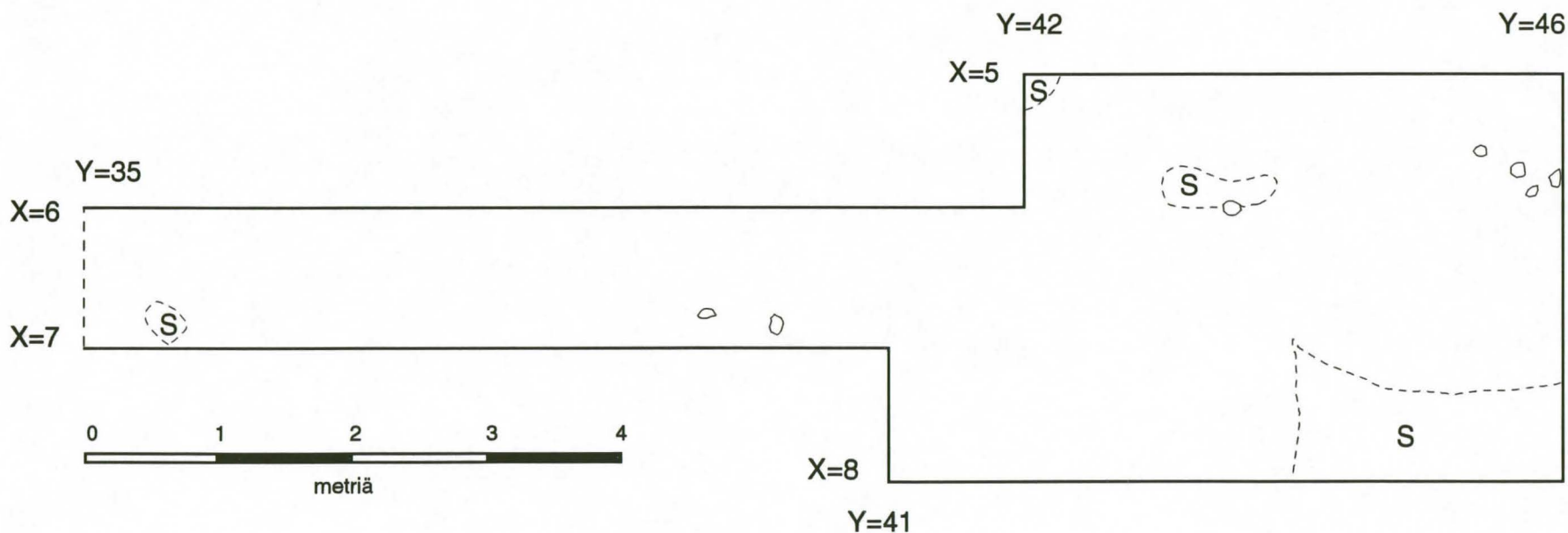
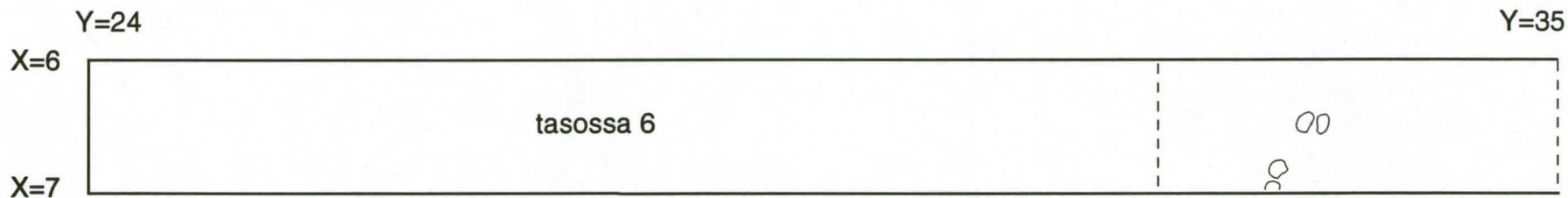
Piirros A. Rajala, T. Ranz,

T. Ylimaunu

B rikastumiskerros

○ kivi

⊖ S sora

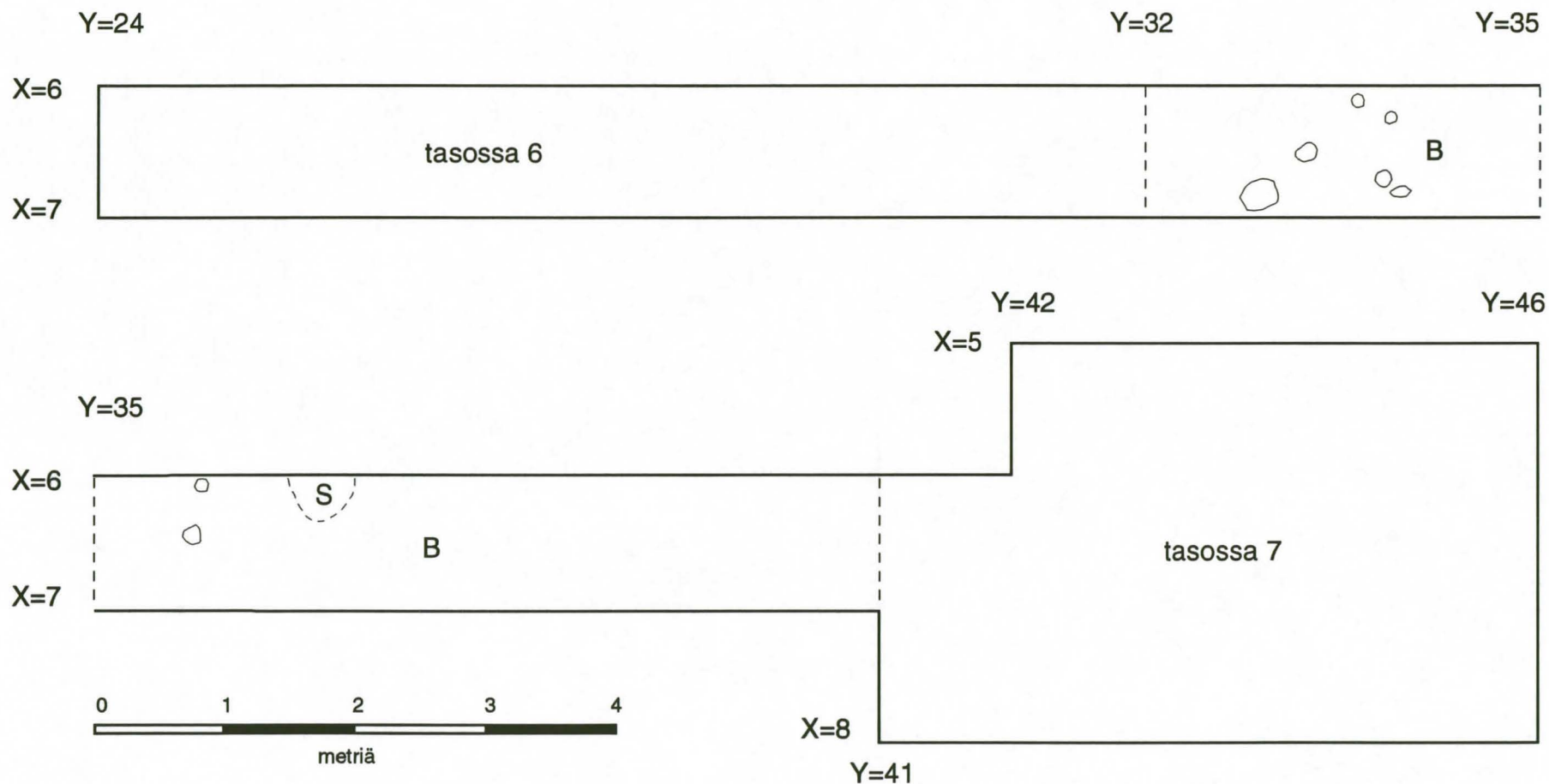
YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

kartta 27

Koeaja
Tasokartta MK 1:50
Taso 8
KP 60,78
Piiros K. Arminen,
T. Ylimaunu

- B rikastumiskerros
- kivi
- ⊖ sora

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Koeoja

Poikkileikkauskartta X= 7, Y=31,5 - 35,5

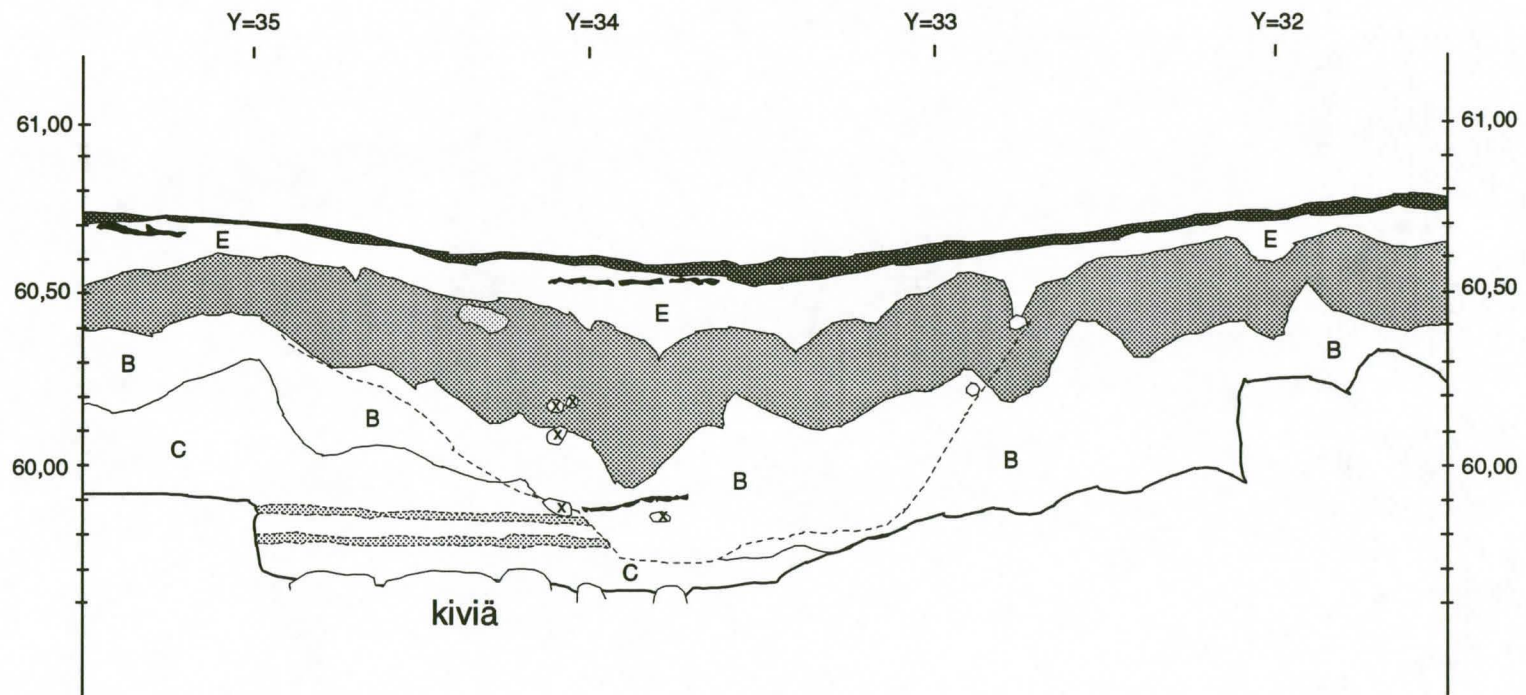
Korkeudet absoluuttisina meren pinnasta

KP 60,78

Piirros R. Kylli, H. Maijanen, T. Oikarinen,

T. Ylimaunu

kartta 28

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Arkeologia 1997

Koeaja

Tasokartta MK 1:50

Taso 2

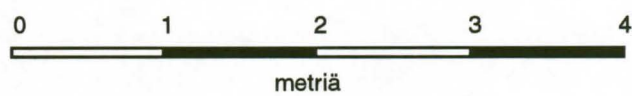
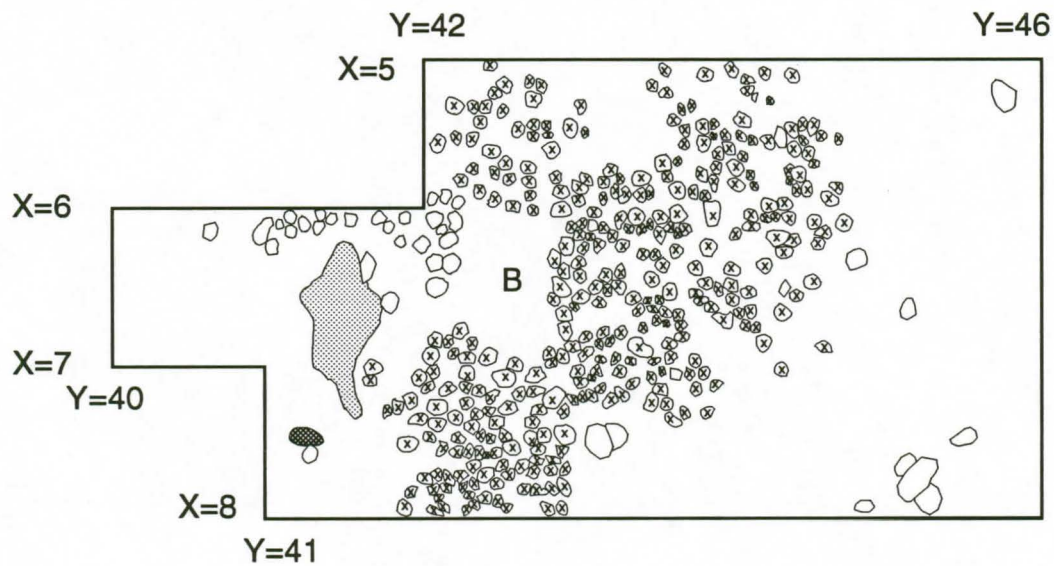
KP 60,78

Piirros H. Maijanen, R. Kylli,

T. Ylimaunu

- B rikastumiskerros
- ▨ vaalea likamaa
- kivi
- ⊗ palanut kivi

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Kansainvälinen kurssi 1997

Kodanpohja 5

Tasokartta MK 1:50

Taso 0

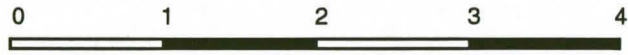
KP 60,78

Piirros H. Taskinen, T. Ylimaunu

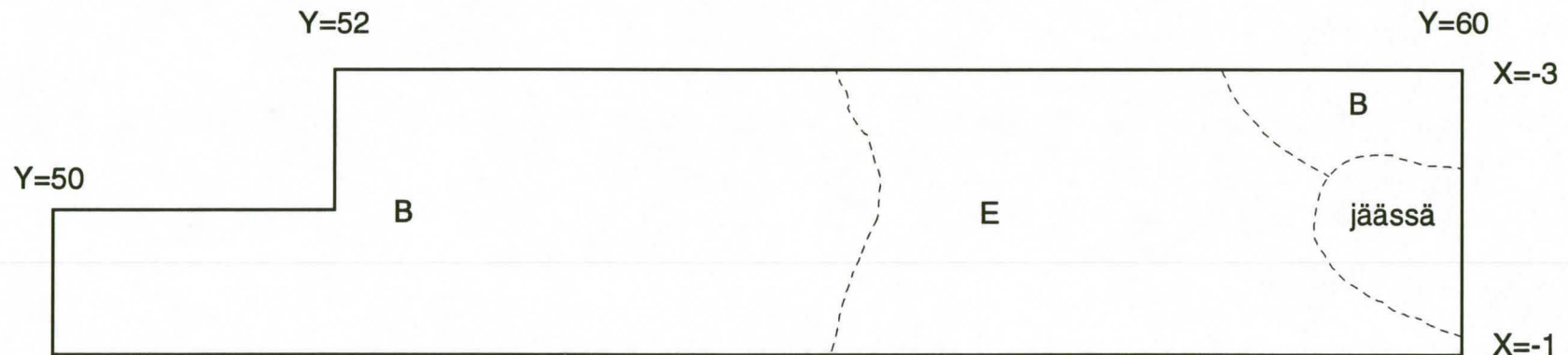
kartta 30

E huuhtoutumiskerros

B rikastumiskerros

metriä

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Kansainvälinen kurssi 1997

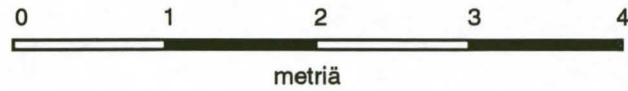
Kodanpohja 5

Tasokartta MK 1:50

Taso 1

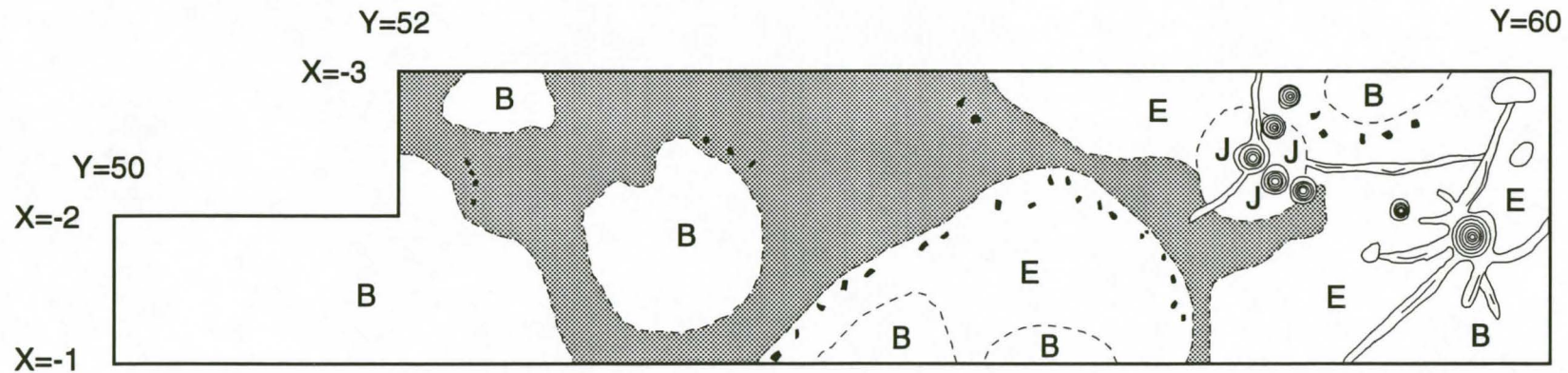
KP 60,78

Piirros K. Niskanen, T. Ylimaunu

kartta 31

- E huuhtoutumiskerros
- B rikastumiskerros
- tumma likamaa
- kanto
- kivi
- juuri
- hiili
- J jäätä

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Kansainvälinen kurssi 1997

Kodanpohja 5

Tasokartta MK 1:50

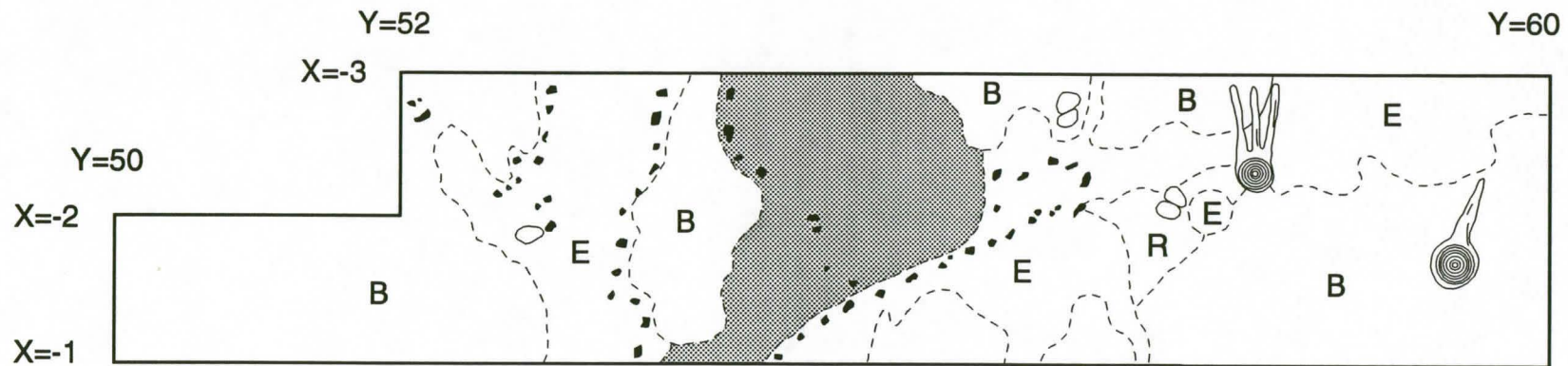
Taso 1,5

KP 60,78

Piirros K. Niskanen, T. Ylimaunu

kartta 32

- E huuhtoutumiskerros
- B rikastumiskerros
- tumma likamaa
- kanto
- kivi
- juuri
- hiili
- R ruostemaa

YLI-II 43 KUUSELANKANGAS

Oulun yliopisto Kansainvälinen kurssi 1997

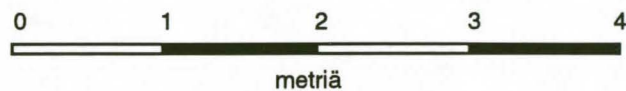
Kodanpohja 5

Tasokartta MK 1:50

Taso 3

KP 60,78

Piirros H. Taskinen, T. Ylimaunu

- E huuhtoutumiskerros
- B rikastumiskerros
- vaalea likamaa
- tumma likamaa
- noen sekainen hiekka
- kanto
- kivi
- juuri
- hiili

